

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

Sisältö

I Säädökset, jotka on julkaistava

.....

II Säädökset, joita ei tarvitse julkaista

Komissio

1999/508/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 14 päivänä lokakuuta 1998, Ranskan valtion Société Marseillaise de Crédit (SMC) -yhtiölle myöntämien tukien ehdollisesta hyväksymisestä** (tiedoksiannettu numerolla K(1998) 3210)⁽¹⁾ 1

1999/509/EY:

- ★ **Komission päätös, tehty 14 päivänä lokakuuta 1998, Espanjan myöntämästä tuesta Magefesa-yhtymälle ja sen seuraajille** (tiedoksiannettu numerolla K(1998) 3211)⁽¹⁾ 15

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 14 päivänä lokakuuta 1998,

Ranskan valtion Société Marseillaise de Crédit (SMC) -yhtiölle myöntämien tukien ehdollisesta hyväksymisestä

(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 3210)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/508/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on edellä mainitun artiklan mukaisesti kehottanut niitä, joiden etua asia koskee, esittämään huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

1. JOHDANTO

Ranskan viranomaiset ilmoittivat heinäkuussa 1993 komissiolle Ranskan aikomuksesta korottaa Société Marseillaise de Crédit -pankin (jäljempänä 'SMC'), jonka ainoa osakkeenomistaja on valtio, pääomaa noin 860 miljoonalla Ranskan frangilla kahdessa erässä elokuun 1993 ja vuoden 1994 alun välisenä aikana.

Tarkasteltuaan tapausta Ranskan viranomaisten esittämien tietojen perusteella komission yksiköt katsoivat, etteivät nämä toi-

menpiteet sisältäneet valtiontukea (13 päivänä lokakuuta 1993 päivätty kirje, D/9462).

Komissio ilmoitti Ranskan viranomaisille 3 päivänä lokakuuta 1996 päivätyllä kirjeellään 18 päivänä syyskuuta 1996 tekemästään päätöksestä⁽¹⁾ aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätty menettely valtion SMC:lle myöntämien muiden tukitoimenpiteiden osalta. Komissio katsoi, että seuraaviin toimenpiteisiin saattoi sisältyä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea: i) vuosina 1994 ja 1995 toteutetut 1 241 miljoonan frangin suuruiset pääomankorotukset ii) vuodeksi 1996 suunniteltu 858 miljoonan frangin suuruinen pääomankorotus.

Samassa päätöksessä komissio varasi itselleen oikeuden tarkastella uudelleen vuonna 1993 ilmoitettua 860 miljoonan frangin suuruista pääomankorotusta, jos perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa mukaisen menettelyn aikana saadut tiedot osoittaisivat, että komission yksiköiden vuonna 1993 tekemä arviointi oli perustuesnut virheellisiin tai epätasällisiin tietoihin tai jos ne olosuhteet, joiden perusteella komission yksiköt päättivät myönteiselle kannalle, olivat muuttuneet.

Komissio ilmoitti 23 päivänä heinäkuuta 1998 päivätyllä kirjeellään Ranskan viranomaisille 14 päivänä heinäkuuta 1998 tekemästään päätöksestä⁽²⁾ ulottaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen 18 päivänä syyskuuta 1996 aloitettu menettely 2 909 miljoonan frangin suuruiseen uuteen SMC:n pääomankorotukseen ja noin 400 miljoonan frangin takaukseen, jolla on tarkoitus kattaa mahdolliset vakuuspyynnöt.

⁽¹⁾ EYVL C 49, 19.2.1997, s. 10.

⁽²⁾ EYVL C 249, 8.8.1998, s. 11.

2. TÄSSÄ MENETTELYSSÄ TARKOITETTujen TOIMENPITEIDEN KUVAUS

2.1 Toimenpiteen tausta

SMC on ollut valtion omistama pankki vuodesta 1982, jolloin se kansallistettiin. Oikeudelliselta muodoltaan pankki on osakeyhtiö, johon sovelletaan liikeyrityksiä koskevan 24 päivänä heinäkuuta 1996 annetun lain, kansallistamista koskevan 11 päivänä helmikuuta 1982 annetun lain sekä pankkeja koskevan 24 päivänä tammikuuta 1984 annetun lain säännöksiä. Pankkia koskee myös julkisen sektorin demokratisoimista koskeva 26 päivänä heinäkuuta 1983 annettu laki. Pankin johtokunta koostuu viidestä valtion edustajasta, viidestä henkilöstön valitsemasta työntekijöiden edustajasta sekä kahdesta Ranskan hallituksen nimittämästä pätevyytensä perusteella valitusta edustajasta. Pankin toimialana on yhtiöjärjestyksen mukaan talletuspankkitoiminta, ja se voi harjoittaa kaikenlaista pankki-, rahoitus- ja välitystoimintaa sekä Ranskassa että ulkomailla. Pankki toimii ennen kaikkea Etelä-Ranskassa, jossa se palvelee pääasiassa alueellisista pienistä ja keskisuurista yrityksistä ja teollisuusyrityksistä (pk- ja pkt-yritykset), kauppiasta ja alueella asuvista yksityishenkilöistä koostuvaa asiakaskuntaa. Myös Etelä-Ranskaan sijoittautuneet suuryritykset ja kiinteistöalan yrittäjät ovat SMC:n tärkeitä asiakkaita.

SMC:n konttoriverkko koostuu 156:sta Etelä-Ranskassa ja 6:sta Pariisissa sijaitsevasta toimipaikasta. Pankilla on joitakin pankkialaan liittyviin aloihin (erityisesti kiinteistöalan rahoitukseen) erikoistuneita tytäryhtiöitä. SMC:llä ei ole tytäryhtiöitä ulkomailla.

SMC:n taseen loppusumma oli vuoden 1997 lopussa noin 23 000 miljoonaa frangia. Työntekijöiden määrä oli samaan aikaan 2 054 henkeä.

SMC oli kannattava vuoteen 1990 asti, joskin heikosti, ja sen kannattavuus heikkeni koko ajan. Konsernitason nettotuloksen ja omien varojen välisenä suhteena ilmaistuna pankin kannattavuus laski vuosina 1987—1990 viidestä prosentista yhteen prosenttiin. 1990-luvulla SMC alkoi toimia kiinteistörahoitus-alalla sekä osana omaa toimintaansa että alaan erikoistuneiden tytäryhtiöidensä kautta. Toiminta aloitettiin liian nopeasti juuri ennen kiinteistömarkkinoiden romahdusta. Tämä liittyneenä riittämättömään riskien valintatarkkuuteen ja valvontaan johti raskaisiin tappioihin. Myös liiketoimintakulut ja erityisesti henkilöstökulut olivat liian suuret sekä absoluuttisesti että henkeä kohden laskettuina. Erilaisilla tuottavuutta ilmaisevilla suhdeluvuilla mitattuna (työntekijöiden määrä/pankkitoiminnan nettotulos, alempien ja ylempien toimihenkilöiden määrä/työntekijöiden määrä, henkilöstökulut/työntekijöiden määrä) SMC oli selvästi Association française des banques -pankkiyhdistykseen kuuluvien pankkien keskiarvon yläpuolella.

SMC muuttui tappiolliseksi vuodesta 1991. Tähänastinen tappioiden kokonaismäärä konsernitasolla on 6 110 miljoonaa frangia (1991: -11 miljoonaa frangia; 1992: -451 miljoonaa frangia; 1993: -317 miljoonaa frangia; 1994: -1 257 miljoonaa frangia; 1995: -952 miljoonaa frangia; 1996: -22 miljoonaa

frangia ja 1997: -3 100 miljoonaa frangia). Valtio on osakeomistajana joutunut näin ollen korottamaan SMC:n pääomaa useita kertoja, jotta SMC täyttäisi pankkien vakavaraisuudelle Euroopan tasolla asetetut vaatimukset.

Vuoden 1994 tappio oli lähes samansuuruinen kuin omat varat yhteensä, mikä selittyi Ranskan pankkitoiminnan valvontaelimen pankkivaltuuskunnan (Commission bancaire) SMC:ta koskevien selvitysten jälkeen vaatimilla suurilla varauksilla⁽³⁾.

Vuonna 1995 SMC:n tappiot olivat konsernitasolla 952 miljoonaa frangia. Tappiot liittyivät 330 miljoonan frangin varauksiin kiinteistöalalla toimiville tytäryhtiöille, joihin on lisättävä järjestämättömiin tai epävarmoihin saamisiin tehdyt 400 miljoonan frangin varaukset (joista 80 miljoonaa koskee kiinteistöalaa). Ranskan viranomaisten mukaan tällaiset varaukset johtuivat erityisesti Etelä-Ranskaa koskettaneen vuoden 1995 talouskriisin jatkumisesta sekä sitoumusten puutteellisesta valvonnasta SMC:ssä. Lisäksi liiketoimintakulut olivat liian suuret markkinaolosuhteisiin ja kilpailijoihin nähden.

Huolimatta SMC:n taloudellisen tilanteen tervehtymisestä vuosina 1994 ja 1995 yritys oli edelleen tappiollinen. Myös raskaat varaukset näkyivät tilikauden 1996 tuloksessa. Epävarmoja saatavia koskeviin varauksiin jouduttiin kirjaamaan paljon niin saamisten, leasing-toiminnan kuin kiinteistösaamia koskevien tappioidenkin osalta. Tytäryhtiöt pois lukien epävarmoja saamia ja vuokraamia koskevat varaukset ja poistot olivat yhteensä 246 miljoonaa frangia: kiinteistöalan yrittäjien osuus oli 48 miljoonaa ja muiden asiakasluottojen 198 miljoonaa frangia.

Huolimatta tervehtymispyrkimyksistä, jotka ilmenivät muista kuin keskeisistä omaisuuseristä luopumisena, asiakkaiden parempana valikoimisena ja kustannusten karsimisena, SMC ei onnistunut tasapainottamaan titejään vuoden 1997 alkupuoliskon aikana, sillä sen tulos konsernitasolla oli 1,8 miljoonaa frangia tappiollinen. SMC:n uusi joulukuussa 1997 nimitetty johto, jonka tehtäväksi oli annettu ehdotusten laatiminen pankin tilan kohentamiseksi tulevaisuudessa, tarkasteli tulosta perinpohjaisesti. Riippumattomien tilintarkastajien tekemien tilintarkastusten perusteella ilmeni, että ylimääräisten varausten tarve⁽⁴⁾ ylittäisi pankin jäljellä olevat omat varat ja

⁽³⁾ Kyseessä ovat ensinnäkin kiinteistötoimintaa koskevat varaukset, joiden arvo oli yhteensä 555 miljoonaa frangia. (Määrästä 320 miljoonaa frangia koski yhtä ainoaa Pariisissa rue Auberilla sijaitsevaa kiinteistöä. Mainittakoon, että vuonna 1990 Pariisin konttorin kiinteistöalan toiminnasta syntynyt 570,5 miljoonan frangin voitto antoi SMC:lle mahdollisuuden tasata tilikauden tappioita noin 400 miljoonan frangin suuruisella poikkeuksellisella tuotolla. Kyseisellä hetkellä kiinteistömarkkinoiden keinottelu olikin huipussaan.) Lisäksi on otettava huomioon varaukset, jotka koskivat swappien tappioita ja pitkien arvopapereiden uudelleen luokittelusta syntyneitä tappioita, joiden määrä oli 294 miljoonaa frangia. Määrään on lisättävä vielä 191 miljoonan frangin suuruiset vanhoja luotto-tappioita koskevat varaukset ja vuonna 1994 pk-yrityksille myönnettyjä luottoja koskevat 240 miljoonan frangin suuruiset varaukset.

⁽⁴⁾ Ulkopuolisen tilintarkastajan suosittelujen ylimääräisten varausten määrä oli yhteensä noin 2,2 miljardia frangia. Määrä jakaantuu seuraavasti: luottokanta 757 miljoonaa frangia, oikeudelliset riskit 368 miljoonaa frangia, tytäryhtiöt 230 miljoonaa frangia, velat 416 miljoonaa frangia, kiinteistöomaisuuserät ja -saavat 227 miljoonaa frangia ja muut 245 miljoonaa frangia.

asettasi pankin tilanteeseen, jossa pankkia koskevat vakavaraisuussäännöt eivät enää täytyisi.

SMC:n osakkeenomistaja katsoi, että näissä olosuhteissa ainoa keino pelastaa pankki oli sen pääomarakenteen vahvistaminen ja sellaiseen osakkaaseen turvautuminen, joka kykenisi saattamaan päätökseen yrityksen rakenneuudistuksen. SMC:n luovutus aloitettiin 22 päivänä huhtikuuta 1998 julkaisemalla Ranskan virallisessa lehdessä (*Journal officiel de la République française*) ilmoitus pankin luovuttamisesta suoraan yrityksen kanssa tehtävällä sopimuksella ilman erityisehtoja. Yhteyttä otettiin 16 pankkiin⁽⁵⁾, neljä pankkia⁽⁶⁾ sai tutustua asiakirja-aineis-

toon ja ainoastaan yksi pankki, Banque Chaix, teki lopullisen tarjouksen. Banque Chaix, joka on Crédit Commercial de France (jäljempänä 'CCF') tytäryhtiö, allekirjoitti sopimuksen SMC:n osakkeiden ostosta 12 päivänä kesäkuuta 1998. CCF on yksityinen pankkiryhmä, jolla on koko maan kattava konttoriverkko ja useita alueellisia pankkeja. Samana päivänä SMC:n johtokunta päätti pankin vuoden 1997 tilit, jotka osoittivat 3 100 miljoonan frangin tappiota konsernitason, joten pääomaa oli korotettava 2 909 miljoonalla frangilla, jotta vakavaraisuussääntöjen omia varoja koskeva vähimmäisvaatimus täytyisi. Ennen pankin luovutusta valtio päätti korottaa SMC:n pääomaa viimeisen kerran 2 909 miljoonalla frangilla ja myöntää ostajalle ylimääräisen takauksen mahdollisten 423 miljoonan frangin suuruisen vakuuspyyntöjen kattamiseksi.

Taulukko 1

SMC: keskeiset tunnusluvut

(milj. FRF)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Tulos yhteensä	1 240	1 353	1 023	977	1 442	1 211
Yleiskustannukset ja poistot	1 344	1 334	1 262	1 204	1 170	1 158
Käyttökate	-104	18	-239	-228	272	53
Tilikauden (netto)tulos	-451	-317	-1 257	-952	-22	-3 100
Tase	27 587	26 100	26 812	25 634	23 860	23 149
Oma pääoma	1 106	1 300 ⁽¹⁾	2 147 ⁽¹⁾	1 755 ⁽¹⁾	835	797

(¹) Vuosina 1993, 1994 ja 1995 toteutetut pääomankorotukset mukaan luettuina.

Lähde: SMC:n toimintakertomukset 1992—1997.

2.2 Perustelut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamiselle 18 päivänä syyskuuta 1996 ja sen jatkamiselle 14 päivänä heinäkuuta 1998

Menettelyn aloittamisesta 18 päivänä syyskuuta 1996 tehdyssä päätöksessä komissio katsoi, että vuosina 1994 ja 1995 toteutettuihin pääomankorotuksiin, joiden määrä oli yhteensä 1 241 miljoonaa frangia, ja vuodeksi 1996 suunniteltuun 858 miljoonan frangin suuruiseen pääomankorotukseen saattoi sisältyä perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Komissio korosti, että mainitut pääomankorotukset, joiden määrä oli yhteensä 2 099 miljoonaa frangia, olivat tarpeen SMC:n pelastamiseksi, koska vuonna 1993 laadittu sanee-

raussuunnitelma oli epäonnistunut. Komissio totesi myös, ettei käytettävissä ollut sellaista rakenneuudistussuunnitelmaa, jonka avulla yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuus olisi mahdollista palauttaa kohtuullisessa ajassa. Ei ollut osoitettu, että hallitun selvitystilän kustannukset olisivat olleet suuremmat kuin pääomankorotuksesta aiheutuvat kustannukset, kuten Ranskan viranomaiset katsoivat. Myöskään ei ollut osoitettu, että pääomankorotukset olisi suhteutettu ehdottomasti välttämättömään vähimmäistasoon.

Vaikka komission yksiköt olivat suhtautuneet myönteisesti vuonna 1993 ilmoitettuihin 860 miljoonan frangin suuruisiin pääomankorotuksiin, komissio oli varannut itselleen oikeuden tarkastella, oliko arviointi perustunut virheellisiin tai epätasallisiin tietoihin tai olivatko olosuhteet muuttuneet tällä välin tavalla, joka saattaisi muuttaa tuolloin tehtyä arviota. Jos jompikumpi edellytyksistä täytyisi, vuonna 1993 ilmoitetut 860 miljoonan frangin suuruiset pääomansijoitukset voitaisiin katsoa tuiksi.

Samoista syistä, kuin mitkä komissio esitti aloittaessaan menettelyä 18 päivänä syyskuuta 1996, komissio päätti 14 päivänä heinäkuuta 1998, että uusiin SMC:n hyväksi toteutettuihin tukitoimenpiteisiin (2 909 miljoonan frangin suuruinen pääomansijoitus ja noin 400 miljoonan frangin takaus mahdollis-

(⁵) ABN AMRO, Argentaria (Espanja), Banco de Santander (Espanja), Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, BBV (Espanja), BCH (Espanja) Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse, Carron & Cie (Korkmaz Yigit Holding, Turkki), Cie Financière Edmond de Rothschild, Crédit Agricole, Crédit Mutuel, Groupe Banques Populaires, La Caixa (Espanja), San Paolo (Italia) ja Société Générale.

(⁶) Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse ja Société Générale.

ten vakuuspyyntöjen kattamiseksi) saattoi sisältyä valtiontukea. Komissio korosti myös, että tämän menettelyn yhteydessä on selvítettävä ensinnäkin, saattoiko yksityistämismenettelyn ehtoihin sisältyä SMC:lle myönnettyä valtiontukea, ja toiseksi, saattoiko myyntihintaan sisältyä ostajalle myönnettyä valtiontukea noudatetun yksityistämismenettelyn vuoksi.

3. NIIDEN HUOMAUTUKSET, JOIDEN ETUA ASIA KOSKEE

Komissio on saanut seuraavat huomautukset julkaistuaan menettelyn aloittamista koskevan alustavan päätöksen *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*.

Société Générale (jäljempänä 'SG') toimitti 18 päivänä syyskuuta 1996 aloitetun menettelyn yhteydessä 25 päivänä helmikuuta 1997 päivätyllä kirjeellään komissiolle huomautuksen. Siinä käsitellään komission käsitystä, joka koskee niitä kustannuksia, jotka valtion olisi osakkeenomistajana otettava vastatakseen, jos SMC asetettaisiin selvitystilaan. SG väittää, että osakkeenomistajan rajoitetun vastuun periaatetta ei sovelleta pankin pääosakkaaseen, jolla on lisäksi vastuu tallettajien ja markkinoiden luottamuksen säilymisestä. Tässä yhteydessä SG viittaa 24 päivänä tammikuuta 1984 annetun pankkeja koskevan Ranskan lain 52 pykälän 1 momenttiin, jonka mukaan Ranskan keskuspankin pääjohtajan "on kehotettava" vaikeuksissa olevan pankin osakkeenomistajia tarjoamaan tarvittavaa tukea. SG:n mukaan "on itsestään selvää, ettei enemmistöosakas voi vaikeuksien ilmetessä laiminlyödä velvollisuuttaan taata pankin nettovelkoja".

Ranskan pankkiyhdistys (Association française des banques) ilmoitti 5 päivänä maaliskuuta 1997 päivätyssä kirjeessään tukevan SG:n näkemystä ja huomautti erityisesti, että edellä mainitun pankkilain 52 pykälän 1 momentilla lievennetään huomattavasti pankin osakkeenomistajan rajoitettua vastuuta koskevaa sääntöä. Jos katsottaisiin, että osakkeenomistajan vastuu rajoittuu osakkuuden määrään, luottolaitosten tervehdyttämistä koskevien ennalta ehkäisevien toimien tehokkuus häviäisi oleelliselta osin, mikä voisi AFB:n mukaan johtaa pankkien kaatumisiin ja konkurssiin. Tämä ei edistä velkojien luottamusta eikä talouden moitteetonta toimintaa⁽⁷⁾.

Päätettyään jatkaa tätä menettelyä 14 päivänä heinäkuuta 1998 komissio ei ole saanut huomautuksia kolmansilta osapuolilta, joiden etua asia koskee.

4. RANSKAN VIRANOMAISTEN HUOMAUTUKSET

Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle 3 päivänä joulukuuta 1996 päivätyllä kirjeellään huomautuksensa puolustaak-

seen toimenpiteitä, joiden osalta perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely aloitettiin. Viranomaiset täydensivät huomautuksiaan 3 päivänä joulukuuta 1996, 7 päivänä huhtikuuta 1997, 16 päivänä huhtikuuta 1997, 21 päivänä huhtikuuta 1997, 26 päivänä elokuuta 1997, 10 päivänä joulukuuta 1997, 19 päivänä kesäkuuta 1998 ja 25 päivänä kesäkuuta 1998 päivätyillä kirjeillä. Kun komissio päätti näiden kirjeiden vuoksi jatkaa menettelyä, viranomaiset toimittivat 28 päivänä heinäkuuta 1998, 12 päivänä elokuuta 1998 ja 11 päivänä syyskuuta 1998 lisähuomautuksensa menettelyn jatkamisen johdosta.

4.1 Pääomankorotukset

Ranskan viranomaiset ilmoittivat 3 päivänä joulukuuta 1996 päivätyssä kirjeessään, että heinäkuussa 1993 ilmoitettua SMC:n saneeraus suunnitelmaa oli noudatettu keskeisiltä osiltaan, ennen kaikkea sosiaalikulujen pienentämisen osalta. SMC:n vuoden 1994 huono tulos johtui kuitenkin siitä, että pankkitoiminnan nettotuotto parani odotettua vähemmän ja luottotappiovaraukset kasvoivat toivotun pienenemisen sijaan.

Ranskan viranomaiset ilmoittivat 26 päivänä elokuuta 1997 päivätyssä kirjeessään, ettei vaikuta siltä, että valtion SMC:n hyväksi toteuttamat pääomankorotukset olisivat vääristäneet tai uhanneet vääristää kilpailua. Ensinnäkin viranomaiset totesivat, ettei SMC ollut noudattanut pankkien välistä kilpailua vääristävää hintapolitiikkaa, koska sen asiakkailleen tarjoama lainakorko oli korkeampi kuin kilpailijoiden ja koska palvelujen hinnoittelu vastasi markkinoilla olevien pankkien tarjoamien hintojen ylempää keskitasoa. Toiseksi viranomaiset esittivät, ettei SMC ollut vahvistanut kilpailuasemaansa muiden pankkien kustannuksella, koska pankin markkinaosuus oli laskenut hiljalleen ja sen asiakasmäärät olivat oysyneet samoina vuodesta 1994 alkaen.

Ranskan viranomaiset totesivat 10 päivänä joulukuuta 1997, 18 päivänä kesäkuuta 1998 ja 25 päivänä kesäkuuta 1998 päivätyissä kirjeissään, että huolimatta tervehdyttämisestä, joka oli tapahtunut luopumalla muista kuin keskeisistä omaisuuseristä, valikoimalla asiakkaat paremmin ja pienentämällä kustannuksia, SMC ei ollut onnistunut saamaan tilejään tasapainoon vuoden 1997 alkupuoliskolla. Sen jälkeen kun pankin uusi johto ja riippumattomat tilintarkastustoimistot olivat tarkastelleet tilannetta perusteellisesti ja tehneet kattavat tilintarkastukset, Ranskan viranomaiset ilmoittivat, että ainoa keino pelastaa SMC oli hankkia pankin tueksi sellainen osakas, jolla olisi riittävästi taitotietoa yrityksen rakenneuudistuksen loppuun saattamiseksi. Päätös, jonka mukaan SMC:n pääomaa korotettiin viimeisen kerran 2,9 miljardilla frangilla ja sille myönnettiin noin 400 miljoonan frangin takaus, teki Ranskan viranomaisten mukaan mahdolliseksi pankin luovuttamisen yksityiselle ostajalle, joka ottaisi vastatakseen sen rakenneuudistuksesta.

4.2 Selvitystilan kustannukset

Ranskan viranomaiset ja Ranskan pankkiyhdistys yhtyivät 18 päivänä syyskuuta 1998 aloitetussa menettelyssä ja

⁽⁷⁾ Myös Ranskan keskuspankin pääjohtaja lähetti kirjeen elokuun 1997 alussa, mutta tämän menettelyn tavanomaisten määräaikaisten ulkopuolella.

16 päivänä huhtikuuta 1997 päivytyssä kirjeessä SG:n näkemukseen ja huomauttivat erityisesti, että osakkeenomistajan rajoitettua vastuuta koskevaa sääntöä on lievennetty merkittävästi kolmella säännöksellä. Ne ovat edellä mainitun pankkilain 52 pykälän 1 momentit; konkurssinselvitystä ja konkurssia koskevan 25 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain 180 pykälä, jonka mukaan liikkeenjohtoa koskevaan virheeseen syyllistynyt laillinen tai tosiasiallinen johto voidaan velvoittaa vastaamaan yrityksen veloista tai osasta niistä, sekä siviilioikeuden lakikoelman (code civil) 1 382 pykälä, jonka mukaan muita vahingoittavaan virheelliseen toimintaan syyllistynyt voidaan saattaa vastuuseen teostaan⁽⁸⁾.

Lisäksi käsiteltävänä olevassa SMC:tä koskevassa tapauksessa Ranskan viranomaiset toimittivat 21 päivänä huhtikuuta 1997 päivytyssä kirjeessään arvion vapaaehtoisen selvitystilän kustannuksista. Viranomaiset väittivät, että jos valtio olisi päättänyt asettaa SMC:n vapaaehtoiseen selvitystilaan vuoden 1995 alussa yhtiön omaan pääomaan sijoittamisen sijaan, selvitystilän kustannukset olisivat olleet noin 4,7 miljardia frangia.

5. TUKITOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

5.1 Jäsenvaltioiden välisen kaupan vääristyminen

Rahoituspalvelujen vapautumisen ja rahoituspalvelujen yhteismarkkinoiden kehittymisen myötä yhteisön sisäinen kauppa on yhä alttiimpaa kilpailun vääristymille. Vaikka pankit voivat periaatteessa harjoittaa pääasiassa talletusten keräämiseen ja lainojen myöntämiseen perustuvaa toimintaansa ilman rajoja, niiden laajeneminen ulkomaille ei ole esteetöntä⁽⁹⁾. Esteet liittyvät usein kunkin maan kotimaisten pankkien vakiintuneeseen asemaan, mikä nostaa ulkomaisten kilpailijoiden markkinoillepääsyn kustannuksia. Ottaen huomioon sen, että pääomanliikkeiden vapauttaminen lisää pankkien mahdollisuuksia tarjota palvelujaan muissa jäsenvaltioissa, kuten Crédit Lyonnais, Deutsche Bank tai Westdeutsche Landesbank ovat jo tehneet, paikalliselle pankille myönnettävä tuki on omiaan estämään tätä kehitystä.

Lisäksi rahoituslaitosten kilpailu yhteisön sisällä on kiristymässä huomattavasti talous- ja rahaliiton myötä. Yhteisön sisäinen kauppa voi yhteisen rahan käyttöönoton ansiosta kehittyä ilman valuuttariskejä ja -kustannuksia, mikä kärjistää valtiontuen aiheuttamia kilpailun vääristymiä, jotka rajoittuivat aikaisemmin enemmän jäsenvaltioiden kotimaisille markkinoille.

⁽⁸⁾ Ks. alaviite 7.

⁽⁹⁾ Ulkomaisten pankkien tulo Ranskan markkinoille on suhteellisen tuore ilmiö. Niiden määrä oli kasvanut 8 prosenttiin kaikista pankeista vuoden 1993 lopussa, mutta osuus laski 7,7 prosenttiin vuonna 1994.

SMC:lle myönnettyjen tukien kaltaiset tuet, joiden tavoitteena on mahdollistaa tietyllä alueella toimivien kotimaisten luottolaitosten toimintakyky siitä huolimatta, ettei niiden kannattavuus ole riittävä eivätkä ne kykene vastaamaan kilpailun asettamiin haasteisiin, saattavat vääristää kilpailua yhteisön tasolla, koska ne vaikeuttavat ulkomaisten pankkien pääsyä Ranskan alueellisille pankkimarkkinoille.

Jos kyseiset toimenpiteet sisältävät tukea, niiden on näin ollen katsottava kuuluvan perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, koska ne ovat valtiontukea, joka vääristää kilpailua siinä määrin, että se on omiaan vaikuttamaan yhteisön sisäiseen kauppaan.

5.2 Menettelyssä tarkasteltaviin toimenpiteisiin mahdollisesti sisältyvä tuki

5.2.1 SMC:n luovutusmenettely

Jatkaessaan tätä menettelyä 14 päivänä heinäkuuta 1998 komissio totesi, että on selvitettävä, voiko noudatetun yksityistämismenettelyn edellytyksiin sisältyä SMC:lle tai ostajalle myönnettyä tukea.

Komissio määritteli XXIII kilpailupolitiikkaa⁽¹⁰⁾ koskevassa kertomuksessaan vuonna 1993 yksityistämistoimenpiteitä koskevan kantansa ja ilmoitti, missä tapauksissa voidaan katsoa, ettei toimenpide sisällä tukea, ja toisaalta missä tapauksissa edellytetään ilmoituksen tekemistä, koska noudatettavaan menettelyyn oletetaan sisältyvän tukea. Näiden periaatteiden mukaan tuen mahdollisuus on suljettu pois eikä ilmoitusta tarvitse tehdä, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- myynti tapahtuu avoimen tarjouskilpailun kautta,
- myynti tapahtuu syrjimättömin ja avoimin säännöin ja edellytyksin,
- yritys luovutetaan eniten tarjoavalle,
- ja jos kiinnostuneilla osapuolilla on riittävästi aikaa valmistella tarjoustaan ja ne saavat kaikki konkreettisen arvion tekemiseen tarvittavat tiedot.

⁽¹⁰⁾ Vrt. 403 kohta, s. 273. Ranskan viranomaisille oli ilmoitettu etukäteen komission kannasta kilpailun pääosaston pääjohtajan 14. heinäkuuta 1993 päivätyllä kirjeellä.

Vastaavasti luovutus voi sisältää valtiontukea, jos

- luovutus toteutetaan rajoitetun menettelyn avulla tai suoraan yrityksen kanssa tehdyllä sopimuksella (tässä tapauksessa on mahdollista, että ostaja saa tukea, jos hinta ei ole markkinahinta vaan se on arvioitua hintaa alhaisempi),
- ennen luovutusta valtio, julkiset yritykset tai mikä tahansa julkinen elin antaa velkoja anteeksi; tällöin tukea annetaan yritykselle, johon pääomansijoitus tehdään,
- ennen luovutusta velkaa muutetaan pääomaksi tai pääomaa korotetaan; tällöin tukea annetaan yritykselle, johon pääomansijoitus tehdään,
- luovutus toteutetaan edellytyksin, jotka eivät olisi hyväksyttäviä markkinataloudessa toimivien sijoittajien välisessä liiketoiminnassa.

Vaikka ensi näkemältä voi vaikuttaa siltä, että käsiteltävänä olevaan luovutukseen saattaisi sisältyä sekä ostajalle että SMC:lle myönnettyä valtiontukea, koska luovutus toteutettiin suoraan yrityksen kanssa tehdyllä sopimuksella ja pääomaa korotettiin ennen luovutusta, noudatetun luovutusmenettelyn perusteellisempi arviointi kuitenkin osoittaa, että menettelyllä voitiin taata vaadittu avoimuus ja puolueettomuus.

Sen jälkeen kun ministeri Strauss-Kahnin lehdistötiedote julkaistiin 21 päivänä huhtikuuta 1998 ja ilmoitus SMC:n luovuttamisesta suoraan yrityksen kanssa tehtävällä sopimuksella ilman erityisehtoja julkaistiin Ranskan virallisessa lehdessä 22 päivänä huhtikuuta 1998, valtionkassan neuvonantajana toimiva pankki Lazard Frères et Compagnie otti yhteyttä 16 ranskalaiseen ja ulkomaalaiseen pankkiin. Pankit olivat ABN AMRO, Argentaria (Espanja), Banco de Santander (Espanja), Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, BBV (Espanja), BCH (Espanja), Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse, Carron & Cie (Korkmaz Yigit Holding, Turkki), Cie Financière Edmond de Rothschild, Crédit Agricole, Crédit Mutuel, Groupe Banques Populaires, La Caixa (Espanja), San Paolo (Italia) ja Société Générale. Neljälle pankille annettiin oikeus tutustua asiakirja-aineistoon: Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse ja Société Générale. Ainoastaan Banque Chaix teki SMC:n ostoa koskevan lopullisen tarjouksen 3 päivänä kesäkuuta 1998.

Kaikille SMC:n ostamisesta kiinnostuneille pankeille, joihin oli otettu yhteyttä, ilmoitettiin, että ennen luovutusta SMC:n pääomaa korotettaisiin tasolle, jolla se täyttäisi pankkien vakavaraisuudelle asetetut säännöt sen jälkeen, kun tilikauden 1997 konsolidoitu nettotulos oli otettu huomioon. Asiakirja-aineistoon tutustuneille ostajaehdokkaille esitettiin SMC:n luovutusta kos-

keva sopimusluonnos, jossa ilmoitettiin pääomakorotuksen määrä ja pyydettiin ostajaehdokkaita määrittelemään edellytety vakuus sellaisista vastuista johtuvien vahinkojen varalle, jotka eivät olleet tiedossa tai tiedossa olevista mutta epävarmoista verovelvoista johtuvien vahinkojen varalle. Riippumaton tilintarkastaja oli arvioinut veroriskiä koskevan vakuuden määräksi 123 miljoonaa frangia, ja tämä luku ilmoitettiin asiakirja-aineistoon tutustuneille pankeille.

Ainoan kiinteän tarjouksen tehneen ostajaehdokkaan vaatiman vastuita, jotka eivät ole tiedossa, ja epätasällisiä ilmoituksia koskevan vakuuden arvoksi arvioitiin 300 miljoonaa frangia. Banque Chaix allekirjoitti 12 päivänä kesäkuuta 1998 SMC:n ostoa koskevan sopimuksen sillä varauksella, että komissio hyväksyy valtion SMC:lle myöntämät tuet.

Komissiolla on ollut tilaisuus tutkia kirjeet, jotka valtionkassan neuvonantajapankki lähetti pankeille SMC:n yksityistämismenettelyn yhteydessä, pankkien vastaukset, asiakirja-aineistoon sisältyneen valtionkassan neuvonantajapankin laatiman SMC:n arviointiraportin ja ostajaehdokkaille esitetyn sopimusluonnoksen sekä ostajan allekirjoittaman sopimuksen SMC:n osakkeiden luovutuksesta. Käytettävissään olevien tietojen perusteella komissio voi todeta, että noudatetulla menettelyllä taattiin SMC:n luovutus vaadituin puolueettomin ja avoimin edellytyksin.

Valtio ei ole myöskään asettanut ostajille muita kuin saneeraus suunnitelman toteuttamiseen liittyviä velvollisuuksia, jotka aiheuttaisivat ylimääräisiä kustannuksia ja pienentäisivät yksityistämishintaa.

Edellä esitetty huomioon ottaen komissio katsoo, ettei noudatettuun yksityistämismenettelyyn ole sisällynyt SMC:lle tai ostajalle myönnettyä tukea.

5.2.2 Pääomakorotus ja mahdollisten vakuuspyyntöjen kattamiseksi myönnetty takaus

Kuten komissio korosti tämän menettelyn aloittamista ja laajentamista koskevissa päätöksissään, kyseiset pääomakorotukset saattavat sisältää perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Koska SMC on julkinen pankki, jonka valtio on perustanut ja jota julkinen valta valvoo, kaikki julkisen osakkeenomistajan SMC:hen sijoittamat varat ovat valtiontukea, jos yksityinen sijoittaja ei olisi toteuttanut kyseisen kaltaista toimenpidettä tavanomaisissa markkinaolosuhteissa⁽¹⁾. Tällöin on komission asiana selvittää, voidaanko tuki katsoa perustamissopimuksen mukaiseksi.

⁽¹⁾ Arvioidessaan yrityksiin sijoitettavien julkisten varojen valtiontuki luonnetta komissio käyttää markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan periaatetta. Vrt. komission tiedonanto jäsenvaltioille, EYVL C 307, 13.11.1993, s. 3.

Toimenpiteet, joihin pääomankorotuksen yhteydessä saattoi sisältyä valtiontukea, ovat: vuonna 1993 toteutettu 860 miljoonan frangin suuruinen pääomankorotus, vuosina 1994 ja 1995 tehdyt yhteensä 1 241 miljoonan frangin suuruiset sijoitukset omaan pääomaan vuoden 1994 osalta, vuonna 1996 tehdyt 858 miljoonan frangin suuruiset sijoitukset

omaan pääomaan vuoden 1995 osalta, vuonna 1998 ilmoitettu 2 090 miljoonan frangin suuruinen pääomankorotus vuoden 1997 osalta. Toimenpiteiden arvo on yhteensä 5 868 miljoonaa frangia käypään hintaan. Lisäksi mahdollisten vakuuspyyntöjen kattamiseksi myönnettyyn 423 miljoonan frangin takaukseen voi sisältyä valtiontukea.

Taulukko 2

Tämän menettelyn yhteydessä tarkasteltavina olevat valtion Société Marseillaise de Crédit -yhtiön sijoittamat varat

Päiväys	Sijoitetut varat (miljoonaa Ranskan frangia)	Huomautuksia
1993 1. erä 2. erä	460 160	Komission yksiköt katsoivat 13 päivänä lokakuuta 1993, ettei vuosiksi 1993—1994 suunniteltu 860 miljoonan frangin sijoitus kuulu perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalaan.
1994 1. erä ⁽¹⁾ 2. erä	95 326	1. erän (95 miljoonaa frangia) ja 145 miljoonan frangin suuruisen osuuden 2. erästä (yhteensä 240 miljoonaa frangia) on katsottava sisältyvän vuonna 1993 sijoitettavaksi suunniteltuun määrään, josta komission yksiköt olivat antaneet puoltavan lausunnon 13 päivänä lokakuuta 1993. Komission lausunnon ulkopuolelle jäävän osuuden arvo on 181 miljoonaa frangia.
1995 ⁽¹⁾	1 060	Ilmoitettu huhtikuun 1995 lopussa.
1996 ⁽¹⁾	858	Ilmoitettu kesäkuun 1996 alussa.
1998 ⁽¹⁾	2 909	Ilmoitettu kesäkuussa 1998.
Yhteensä, käypään hintaan	5 868	

⁽¹⁾ Edellisen kirjanpito vuoden osalta.

Komissio oli 13 päivänä lokakuuta 1993 katsonut käytettävissä olevien tietojen perusteella, ettei vuonna 1993 vuosiksi 1993—1994 suunniteltu yhteensä 860 miljoonan frangin sijoitus kuulunut perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalaan.

Perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn aloittamisen yhteydessä komissiolle annettiin tiedoksi huomautukset, jotka pankkivaltuuskunta esitti 27 päivänä joulukuuta 1994 päivätyssä SMC:n johtokunnan puheenjohtajalle osoittamassaan kirjeessä. Huomautusten perusteella voidaan päätellä, että vuoden 1993 saneeraussuunnitelmassa ei ollut otettu huomioon pankkivaltuuskunnan huomautuksia, joissa tuotiin esiin pankin heikkoudet riskienhallintajärjestelmien alalla. Pankkivaltuuskunta korosti tässä yhteydessä, että kehitettäessä uusia toimintoja, kuten rahoitusmarkkinaoperaatioiden ja kiinteistörahoituksen sekä erikoistuneiden tytäryhtiöiden toimintoja, ei aina ole otettu käyttöön arviointi- ja valvontavälineitä, niin että johtavat elimet ja johtokunta eivät aina ole saaneet tietoja tai eivät ole voineet saada kattavaa käsitystä oteuista riskeistä. Pankkivaltuuskunta toteaa, että muutamat näistä ongelmista mainittiin jo vuoden 1992 raportissa ja edelleen vuoden 1994 raportissa. Kiinteistöalan ammattilaisille tarjotun tuen valvonnassa, rahoitusmarkkinaoperaatioiden valvonnassa tai pääkonttorin suorittamassa konttoriverkon ja tytäryh-

tiöiden valvonnassa ei pankkivaltuuskunnan mukaan edistytty vuosina 1993 ja 1994.

Kielteinen vaikutus SMC:n tulokseen johtuu näin ollen myös yrityksen sisäisistä tekijöistä, jotka olisi voitu ennakoita, mutta joita ei ollut ilmeisesti otettu huomioon vuoden 1993 rakenneuudistussuunnitelmaa laadittaessa. Näitä tietoja ei ollut annettu komissiolle silloin kun se arvioi ensimmäistä vuonna 1993 tehtyä 860 miljoonan frangin pääomansijoitusta.

Näin ollen komissio katsoo, että valtion vuonna 1993 tekemä pääomansijoitus on perustamissopimuksen 92 artiklassa tarkoitettua valtiontukea. Osakkeenomistajana olevan valtion olisi pitänyt tietää, ettei tällainen pääomansijoitus antaisi tavantomaista tuottoa. Sen sijaan, että valtio olisi voinut luottaa siihen, että sen tekemä investointi tuottaa asianmukaisen tuoton ilman lisärahoitustarvetta, se joutui sijoittamaan ylimääräistä omaa pääomaa vielä enemmän kuin vuonna 1993 oli päätetty.

Vuosien 1994, 1995 ja 1997 perättäiset pääomankorotukset olivat välttämättömiä SMC:n pelastamiseksi, koska vuodesta 1993 toteutetut pankin rakenneuudistustoimenpiteet epäonnis-

tuivat osittain eivätkä olleet riittäviä pankin elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Suunnitelman mukaan pankki olisi ollut 190 miljoonaa frangia tappiollinen vuonna 1993, ja sen kannattavuus olisi palautunut vuodesta 1994 alkaen. Vuoden 1993 tappiot olivat kuitenkin arvioitua suuremmat (noin 317 miljoonaa frangia), ja vuoden 1994 tulos oli lopulta 1 257 miljoonaa frangia tappiollinen. Tämän vuoksi SMC joutui turvautumaan osakkeenomistajansa 8 prosentin vakavaraisuusasteen saavuttamiseksi. Sama toistui vuonna 1995. Pankin rahoitusaseman heikennyttyä vuonna 1997 valtio päätti aloittaa SMC:n luovutusmenettelyn ja etsiä osakasta, joka olisi vakavarainen ja jolla olisi riittävästi taitotietoa rakenneuudistuksen saattamiseksi loppuun, mikä katsottiin ainoaksi keinoksi pelastaa pankki. Ennen myyntiin turvautumista valtio päätti korottaa yrityksen pääomaa viimeisen kerran pankille aiemmin ker-tyneiden tappioiden ja riskien kattamiseksi.

Ilman valtion tekemiä pääomansijoituksia pankin olisi ollut pakko jättää konkurssihakemus. SMC:n luovuttaminen 10 miljoonan frangin hintaan yksityiselle ostajalle, joka otti vastatakseen pankin rakenneuudistuksesta, ei antanut valtiolle mahdollisuutta saada takaisin sijoittamaansa pääomaa ja saada toimintapiteestä sen riskiin verrattuna oikeassa suhteessa olevaa tuottoa. Koska valtio ei toiminut kuten yksityinen sijoittaja markkinataloudessa, sen SMC:n hyväksi toteuttamat toimenpiteet on katsottava valtiontuiksi.

Tuen määrää koskevien arvioiden osalta on otettava huomioon, että kaikilla pääomankorotuksilla on pyritty kattamaan tappioita. Valtion rahoitus on siten myönnetty lähes kokonaisuudessaan ilman toivoa sen takaisinsaannista. Näin ollen koko 5 868 miljoonan frangin määrä on katsottava pääomankorotuksina myönnettyksi valtiontueksi.

Mahdollisten vakuuspyyntöjen kattamiseksi myönnettyyn 423 miljoonan frangin takaukseen sisältyvän tuen arvioiminen on ongelmallista. Takaus merkitsee valtion sitoumusta korvata ostajalle kaikki sellaiset vahingot, jotka aiheutuvat vastuista, jotka eivät olleet tiedossa, tai tiedossa olevasta, mutta epävarmasta verovelasta. On epävarmaa, joutuuko takaaja maksamaan takausmäärää, koska takauksella katetaan lähinnä tunnistamattomia riskejä tai SMC:ssä mahdollisesti ilmeneviä tapahtumia.

Riippumaton tilintarkastaja arvioi veroriskiä koskevan vakuuden arvoksi 123 miljoonaa frangia, ja tämä luku esitettiin niille ostajaehdokkailla, jotka saivat tutustua asiakirja-aineistoon. Näille ostajaehdokkailla esitetystä sopimusluonnoksessa määrättiin, että mahdollisen ostajan on määriteltävä vaatimansa vakuuden määrä niiden vastuiden osalta, jotka eivät olleet tiedossa, tai epätasällisten ilmoitusten osalta. Kiinteän tarjouksen tehneen ostajaehdokkaan kyseisiä vastuita ja epätasällisiä ilmoituksia varten vaatiman vakuuden arvoksi arvioitiin 300 miljoonaa frangia.

SMC:n rahoitusaseman ja todellisen varaustarpeen aikaisemman aliarvioinnin vuoksi ostajan oli syytä olla erityisen varovainen

määritellessään takauksella katettavaa määrää. Niinpä komissio katsoo, että edellä mainittu takaus on perusteltu ja että tuki vastaa takauksen arvoa. Koska tilintarkastustoimiston 123 miljoonaksi frangiksi arvioiman veroriskin täsmällinen määrittely on hankalaa, riskin kattamiseen varatun takauksen arvossa on syytä ottaa huomioon noin 10 prosentin vaihteluväli. Näin ollen komissio vahvistaa takauksena myönnetyn hyväksytyin valtiontuen enimmäismääräksi 435,3 miljoonaa frangia.

Ranskan viranomaiset huomauttivat 21 päivänä huhtikuuta 1997 päivätyssä kirjeessään, että mainitut pääomansijoitukset olivat osakkeenomistajana olevan valtion kannalta edullisin ratkaisu.

Komissio myöntää ja on vakuuttunut, että tallettajien ja markkinoiden luottamus luottolaitosten moitteettomaan toimintaan ja vakavaraisuuteen on taattava. Sellaisen markkinakurin noudattaminen, jonka mukaan rakenteellisesti kannattamattomia luottolaitoksia voidaan rangaista tai ne voidaan tarvittaessa sulkea markkinoilta, on ratkaiseva osa luottamuksen takaamista. Sen sijaan sellaisten luottolaitosten pitäminen hengissä, joilla ei ole elpymisen mahdollisuuksia, aiheuttaa merkittävää kilpailun vääristymistä, muodostaa vastuutonta riskinottoa koskevan moral hazard -tyyppisen ongelman ja johtaa lopulta muun pankkijärjestelmän heikentymiseen. Lisäksi se aiheuttaa vakavia varojen kohdentamiseen liittyviä ongelmia ja vääristää siten koko talouden kehitystä.

Markkinataloudessa osakkeenomistajat päättävät yleensä tukea taloudellista toimintaa, jos sillä on riittävät kannattavuusnäkyvät pitkällä aikavälillä. Tällainen käyttäytyminen on markkinataloudessa toimivan yksityisen sijoittajan periaatteen mukaista.

Osakkeenomistaja voi poikkeustapauksissa joutua maineensa suojaamiseksi tukemaan toimintaa tapauksissa, joissa yrityksen kannattavuusnäkyvät eivät ole riittävän hyvät. Tässä tapauksessa sen osoittamiseksi, ettei osakkeenomistajana olevan valtion käyttäytyminen ole valtiontukea, on ensin osoitettava, että valtion maine on käsiteltävänä olevassa tapauksessa uhattuna samalla tavoin kuin yksityisen osakkeenomistajan maine. Vaikka näin voitaisiin osoittaa olevan, se ei oikeuta valtiota olemaan soveltamatta perustamissopimuksen 92 artiklaa rikkomatta tällöin perustamissopimuksen 222 artiklaa. Jos niin olisi, valtionyritykset, joiden osakkeenomistajalla on rajaton toimenpidevalta, jäisivät kaikki perustamissopimuksen 92 artiklan soveltamisalan ulkopuolelle. Näin ollen osakkeenomistajana olevan valtion tuki, joka on suurempi kuin minkä yksityinen osakkeenomistaja olisi tarjonnut samanlaisissa olosuhteissa, voidaan katsoa valtiontueksi, joka voi vääristää kilpailua.

Komissio katsoo, että osakkeenomistajan myöntämä tuki selvitystilassa olevalle yritykselle voi olla sen sijoittamaa pääomaa suurempi ainoastaan poikkeustapauksissa. Osakkeenomistajalla

voi olla erityinen vastuu petostapauksissa tai Ranskan viranomaisten mainitsemisissa tapauksissa, joissa on kyse johdon virheestä tai virheellisestä toiminnasta, jos tällainen toiminta voidaan osoittaa, ja silloinkin ainoastaan toiminnan taloudellisten seurausten osalta⁽¹²⁾. Vaikka voitaisiin osoittaa, että osakkeenomistajana oleva valtio voitaisiin oikeudellisesti tai tosiasiallisesti rinnastaa yrityksen johtoon tai että se on syyllistynyt liikkeenjodollisiin virheisiin taikka että kyseessä on muita vahingoittava virheellinen toiminta ja että näiden mahdollisten vastuiden taloudelliset seuraukset nousisivat tuen määrään, mainitun kaltaiset säännökset eivät kuitenkaan oikeuta valtiota olemaan soveltamatta perustamissopimuksen 92 artiklaa rikkomatta tällöin oikeusperiaatetta, jonka mukaan kukaan ei voi perustella väitteitään omien virheidensä avulla (*nemo auditur propriam turpitudinem allegans*). Näin ollen komissio katsoo, että yleistä periaatetta, jonka mukaan osakeyhtiön osakkeenomistajalla on rajoitettu vastuu, sovelletaan myös käsiteltävänä olevassa tapauksessa.

Komissio ei kiistä Ranskan pankkilain 52 pykälän 1 momentin pätevyyttä EY:n pankkialan direktiivien yhteydessä. Komissio kuitenkin huomauttaa, että kyseisessä momentissa kehoitetaan osakkeenomistajia tarjoamaan tukea vaikeuksissa olevalle luotolaitokselle, mutta ei velvoiteta niitä siihen. Ensinnäkin on otettava huomioon, etteivät Ranskan viranomaiset tai muut, joiden etua asia koskee, ole maininneet, että osakkeenomistajilla olisi velvollisuus tarjota tukeaan. Mainittakoon myös, että tietyissä viimeaikaisissa tapauksissa, joissa on ollut kyse maksukyvyttömistä ranskalaispankeista, osakkeenomistajat ovat kieltäytyneet tällaisesta Ranskan keskuspankin pääjohtajan kehoituksesta, ja että Pariisin muutoksenhakutuomioistuin on taannoisessa asiassa (asia Compagnie du BTP⁽¹³⁾) vahvistanut, että pankkilain 52 pykälää on tulkittava siten, ettei se ole osakkeenomistajien kannalta velvoittava. Vaikka pankin pääosakkaat ovat tietyissä tapauksissa päättäneet tarjota tukeaan, ne ovat tehneet niin säilyttääkseen omaisuuteen liittyvät etunsa muilla toimialoilla tai välttääkseen vakavammat oikeudelliset seuraamukset. Tämä ei kuitenkaan merkitse, että pankin osakkeenomistajalla olisi kaikissa olosuhteissa yleinen oikeudellinen velvollisuus vastata pankin veloista. Tällaisen väitetyn velvollisuuden voidaan tosiasiallisesti katsoa rikkovan periaatetta, jonka mukaan osakkeenomistajien vastuu on rajattu suhteessa heidän osakeyhtiön sijoittamiinsa varoihin. Lisäksi, jos tällainen periaate olisi pätevä, se merkitsisi kilpailusääntöjen kannalta yksityisten ja julkisten pankkien välistä syrjintää, koska yksityinen sijoittaja ei voi käyttää hyväkseen valtion rajattomia resursseja. Tällainen säännös estäisi tietyn koon ylittymisen jälkeen käytännössä lähes täysin sen, että yksityisellä osakkeenomistajalla voisi olla määräysvalta yksityisessä pankissa, koska mahdollisesti tarvittavat rahamäärät olisivat valtavia. Myös tämä johtaisi yksityisten ja julkisten pankkien väliseen syrjintään.

Sen väitteen osalta, jonka mukaan osakkeenomistajana olevan valtion olisi vastattava veloista, koska se on vastuussa tämänkaltaisen pankin valvonnan laiminlyönnistä tai puuttumisesta, komissio muistuttaa, että arvioitaessa, liittykö valtion toimen-

piteeseen valtiontukea on erotettava ne kustannukset, jotka kuuluvat osakkeenomistajana olevalle valtiolle, niistä kustannuksista, jotka voivat kuulua valtion vastattaviksi muista syistä, kuten esimerkiksi sen vuoksi, että se on raha- ja talouspoliittisesta vakaudesta vastaava viranomaisen. Komissio ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuin ovat jo hylänneet väitteen, jonka mukaan osakkeenomistajana olevan valtion vastuu selvitystilan veloista ulottuisi laajemmalle kuin yritykseen sijoitettuun pääomaan, sillä perusteella, että tällaisella vastuun laajentamisella sekoitettaisiin osakkeenomistajana olevan valtion ja hyvinvointivaltion tehtävä⁽¹⁴⁾. Verrattaessa valitun ratkaisun ja vaihtoehtoisten ratkaisujen kustannuksia merkitystä on ainoastaan valtiolle osakkeenomistajana aiheutuvista kustannuksista, sillä toimenpiteen tilaluonne on seurausta valtion käyttäytymisestä yksityisen sijoittajan käyttäytymiseen verrattuna. Tässä yhteydessä on myös selvää, ettei kustannuksia verrattaessa voida ottaa huomioon myöskään asian kannalta merkityksettömiä kustannuksia, kuten sosiaali- tai verokuluja, koska ne ovat kustannuksia, jotka yrityksen tai sen osakkeenomistajien olisi tavanomaisessa tilanteessa rahoitettava omista varoistaan ja jotka eivät siten voi selvitystilatapauksessa sitoa osakkeenomistajia enempää kuin merkityn pääoman ja annetun takauksen verran⁽¹⁵⁾.

SMC:n tapauksessa komissio korostaa ensinnäkin, että tervehdyttämisestä valtiolle aiheutuneet kustannukset olisivat jääneet pienemmiksi, jos perusteellinen analyysi olisi tehty ja tehokkaat rakenneuudistustoimenpiteet toteutettu aikaisemmin, viimeistään Ranskan pankkivaltuuskunnan vuonna 1992 laatiman ensimmäisen kertomuksen aikaan. Yksityinen sijoittaja olisi ryhtynyt toimenpiteisiin tulosten heikennyttä 1980-luvun alussa eikä odottanut seitsemää tappiollista vuotta ennen tarvittavien rakenneuudistustoimenpiteiden toteuttamista. Tällaisella passiivisella käyttäytymisellään valtio ei ole osoittanut käyttäytymisensä viisaan osakkaan tavoin. Tästä seuraa, että Ranskan viranomaisten väitettä, jonka mukaan selvitystilan kustannukset olisivat olleet suuremmat kuin pääomakorotuksen kustannukset, ei voida hyväksyä.

Toiseksi komissio kiistää seuraavin perustein väitteen, jolla pyritään ulottamaan osakkeenomistajana olevan valtion vastuu suurempaan osaan selvitystilan veloista kuin sen osuus on yritykseen sijoitetusta pääomasta:

— Tällaisella vastuun laajentamisella ei ole erotettu osakkeenomistajana olevan valtion velvollisuuksia niistä velvollisuuksista, joiden valtio katsoo kuuluvan itselleen muilla perusteilla eli yhteiskunnallisesta vakaudesta vastuussa olevana hyvinvointivaltiona tai rahapolitiittisena vallankäyttäjänä.

⁽¹²⁾ Katso yritysten konkurssinselvitystä ja konkurssia koskevan 25 päivänä tammikuuta 1985 annetun lain 179 ja 180 artikla, *Journal officiel de la République française* 26.1.1985.

⁽¹³⁾ Tuomio, 13.1.1998.

⁽¹⁴⁾ Katso erityisesti komission päätökset asioissa Bull (EYVL L 386, 31.12.1994, s. 1), Crédit Lyonnais (EYVL L 308, 21.12.1995, s. 92) ja Efim (EYVL C 349, 29.12.1993, s. 2) sekä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Hytasa 14.9.1994 antama tuomio (ydistetyt asiat C-278/92, C-279/92 ja C-280/92, Kok. 1994, s. I-4103).

⁽¹⁵⁾ Edellyttäen, että kyseessä on kaupallisiin edellytyksiin annettu takaus ja että se ei ole valtiontukea.

- Vastuun laajentaminen on esitetty ehdottomana ja rajattomana eikä vuoden 1985 laissa säädetyissä rajoissa. Ranskan viranomaiset eivät etenkään ole osoittaneet, että osakkeenomistajana oleva valtio olisi oikeudellisesti tai tosiasiallisesti vastuussa yrityksen johdosta ja että tämän asemansa vuoksi sen olisi pakko myöntää kyseisiä tukia petoksen tai liikkeenjohdollisten virheiden taikka muita vahingoittavan virheellisen toiminnan perusteella. Ranskan viranomaiset eivät ole myöskään osoittaneet, että tällaisen mahdollisen vastuun taloudelliset seuraukset nousisivat tukien suuruisiksi.
- Vaikka kaikki mainitut seikat, joita ei ole osoitettu, osoitettaisiin, säännökset eivät oikeuta valtiota olemaan soveltamatta perustamissopimuksen 92 artiklaa rikkomatta tällöin oikeusperiaatetta, jonka mukaan ei voi perustella väitteitään omien virheidensä avulla.
- Viranomaiset eivät ole katsoneet, että valtion maine olisi käsiteltävänä olevassa tapauksessa samalla tavoin uhattuna kuin yksityisen osakkeenomistajan maine. Vaikka valtio olisi vedonnut tällaiseen väitteeseen, se ei oikeuttaisi sitä olemaan soveltamatta perustamissopimuksen 92 artiklaa rikkomatta tällöin perustamissopimuksen 222 artiklaa.

Edellä kerrotun perusteella yksityinen sijoittaja ei olisi ryhtynyt mainitun kaltaisiin pääomankorotuksiin ja mainitun kaltaiseen takaukseen, ja koska kyseiset toimenpiteet voivat vaikuttaa yhteisön sisäiseen kauppaan, niihin sisältyy perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Kuten tämän menettelyn aloittamisen yhteydessä todettiin, näiden toimenpiteiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille voidaan tarkastella ainoastaan perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla, ostajan esittämän sellaisen uuden rakenneuudistussuunnitelman perusteella, jolla osoitetaan yrityksen elinkelpoisuus.

5.2.3 Myyntihinnassa ostajalle mahdollisesti myönnetty tuki

Jatkaessaan tätä menettelyä 14 päivänä heinäkuuta 1998 komissio ilmoitti, että on selvitettävä, voiko myyntihinta noudatetun yksityistämismenettelyn vuoksi sisältää ostajalle myönnettyä tukea.

Komissio totesi 5.2.1 kohdassa, että yksityistämismenettelyllä varmistettiin SMC:n osakkeiden luovutus vaaditun puolueettomien ja avoimien edellytysten.

Valtionkassan neuvonantajapankki arvioi yrityksen arvon ja voidaan olettaa, että ostajalle (Banque Chaix) on myönnetty tukea, jos se on maksanut ostamistaan osakkeista niiden arvoa alhaisemman hinnan.

Valtionkassan neuvonantajapankin arvion mukaan SMC:n arvo valtion toteuttaman pääomankorotuksen jälkeen, ottamatta huomioon sosiaalisuunnitelman toteuttamisesta aiheutuvia kustannuksia, on 50—250 miljoonaa frangia. Arvioinnissa on otettu huomioon useita tämääntyyppisessä yrityksen arvionnissa yleisesti käytettyjä menetelmiä: netto-omaisuuden arvostamiseen perustuva menetelmä, nykyiseen markkina-arvoon perustuva menetelmä ja oman pääoman nykyiseen myyntiarvoon perustuva menetelmä. Tässä asiakirjassa on todettu selvästi, että yrityksen arvostamisessa ei ole otettu huomioon rakenneuudistuksen kustannuksia, jotka johtuvat henkilöstön vähentämisestä: [...] (*) miljoonan frangin rakenneuudistussuunnitelman toteuttaminen ostajan kustannuksella katsottiin tarpeelliseksi.

Arvion perusteella pankin kirjanpitoarvo on negatiivinen, jos henkilöstön vähentämisestä aiheutuvat rakenneuudistuksen kustannukset otetaan huomioon.

Komissio toteaa puolueettomaksi ja avoimeksi katsotun yksityistämismenettelyn yhteydessä, että ainoa SMC:n ostosta tehty kiinteä tarjous oli Banque Chaix'n tekemä 10 miljoonan frangin tarjous. Lisäksi ostajan kustannuksella toteutettava saneeraus suunnitelma merkitsee Banque Chaix'n osalta yhteensä noin 950 miljoonan frangin rahoitustarvetta, joka vastaa tilikausien 1998, 1999 ja 2000 ennakoitujen tappioiden yhteismäärää ja joka Banque Chaix'n on korvattava korottamalla yrityksen pääomaa niin, että sen vakavaraisuusaste pysyy säädetyllä vähimmäistasolla.

Ostajalle aiheutuvat kokonaiskustannukset kattavat sosiaalisuunnitelman toteuttamiseen liittyvät kustannukset, joiden määräksi on arvioitu noin [...] [...] (*) miljoonaa frangia. Vaikka otettaisiin huomioon ostajan mahdollisuus käyttää 423 miljoonan frangin suuruinen mahdollisia tunnistamattomia riskejä koskeva valtion takaus, maksettu hinta on silti positiivinen ja ylittää konsultin arvion.

Edellä kerrotun perusteella komissio toteaa, että myyntihintaan ei sisälly ostajalle mnyyntihinnassa myönnettyä tukea vaan kyse on markkinahinnasta.

5.3 Myönnettyjen tukien yhteismarkkinoille soveltuvuuden tarkastelu

Tutkiessaan kyseisten tukien soveltuvuutta yhteismarkkinoille komissio noudattaa periaatteita, jotka on esitetty vaikeuksissa

(*) Osia tästä päätöksestä on toimituksellisesti muutettu siten, että luottamuksellisia tietoja ei paljasteta; nämä osat ovat hakasulkeissa ja merkitty tähdellä.

olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevista yhteisön suuntaviivoista⁽¹⁶⁾, joissa täsmennetään ne edellytykset, joita on noudatettava, jotta tämänkaltaista tukea voidaan pitää perustamissopimuksen mukaisena. Koska kyseiset toimenpiteet eivät ole suuntaviivojen mukaisia yrityksen pelastamistoimenpiteitä, sillä ne eivät ole ennen muita rakenneuudistustoimenpiteitä toteutettavia tilapäisiä toimenpiteitä, niiden yhteensopivuus perustamissopimuksen kanssa on osoitettava tarkastelemalla, voidaanko ne katsoa rakenneuudistustuiksi ja, tarpeen mukaan, täyttävätkö ne tällaisille tuille asetetut edellytykset.

Komissio katsoo, että rakenneuudistustuet voivat edistää taloudellisen toiminnan kehitystä vaikuttamatta kauppaan yhteisen edun vastaisella tavalla, jos seuraavat edellytykset täyttyvät:

- 1) toteutetaan kokonaisuudessaan rakenneuudistussuunnitelma, jonka avulla voidaan kohtuullisessa ajassa palauttaa pääoman tuotto prosentti sille vähimmäistasolle, jota yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden turvaaminen edellyttää;
- 2) annetaan riittävät vastasuoritteet tuen kilpailulle aiheuttamien vääristymien tasapainottamiseksi, jotta voidaan päätellä, että tuki ei ole yhteisen edun vastainen;
- 3) tuki suhteutetaan tavoiteltaviin päämääriin ja sen määrä rajataan rakenneuudistuksen toteuttamiseksi välttämättömään määrään, jotta yritys voisi itse vastata mahdollisimman kattavasti tervehdyttämistoimenpiteistä;
- 4) rakenneuudistussuunnitelma toteutetaan kokonaisuudessaan ja kaikkia muita komission lopullisessa päätöksessä asetettuja velvoitteita noudatetaan;
- 5) luodaan menetelmä edellä mainitun ehdon noudattamisen valvomiseksi.

Komissio ei voinut tarkastella pankin elinkelpoisuutta asianmukaisesti niiden tietojen perusteella, jotka Ranskan viranomaiset olivat toimittaneet SMC:n hyväksi toteutettujen pääomansijoitusten aikaan vuosien 1993, 1994 ja 1995 osalta.

Valtion vuoden 1997 osalta toteuttama uusi toimenpide liittyi siten osittain siihen, että vuodesta 1993 alkaen toteutettu yleinen rakenneuudistus oli epäonnistunut.

⁽¹⁶⁾ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

Näin ollen komissio katsoo, että tämän menettelyn yhteydessä on tarkasteltava yhteisesti kaikkia SMC:n hyväksi toteutettuja tukitoimenpiteitä ostajan laatiman viimeisimmän rakenneuudistussuunnitelman perusteella.

5.3.1 Rakenneuudistustoimenpiteiden ja SMC:n elinkelpoisuuden tarkastelu

Esitetty rakenneuudistussuunnitelma perustuu ensinnäkin niiden järjeistämistoimien jatkamiseen, jotka oli aloitettu jo muutamia vuosia aiemmin. Toimiin kuului vuosina 1994—1996 muiden kuin strategisten osakkeiden luovutus 221 miljoonalla frangilla. Tähän on lisättävä liiketoimintakulujen pienentämiseksi toteutetut toimenpiteet, kuten henkilöstön vähentäminen noin 1 000 työntekijällä (772 vuosina 1990—1994 ja 210 vuosina 1994—1997), sekä toimet vähittäispankkitoiminnan rahoitus- ja hallintoalan asiantuntemuksen ulkoistamiseksi. Tämä heikensi SMC:n markkina-asemaa 20 prosenttia vuosina 1995—1997. SMC:n markkinaosuus antolainauttoiminnassa laski sen markkina-alueella 20 prosenttia joulukuun 1995 2,25 prosentista vuoden 1997 jälkipuoliskon 2,02 prosenttiin.

Banque Chaix'n tavoitteena oli SMC:n elvyttäminen, jotta tästä tulisi kannattava alueellinen pankki, joka kykenisi rahoittamaan itse oman kehityksensä. Tähän pyrittiin seuraavin keinoin:

- lopettamalla välittömästi kaikki ydinliiketoimintaan kuulumattomat toiminnot asettamalla ne selvitystilaan tai luopumalla niistä
- keventämällä merkittävästi ja pysyvästi liiketoimintakuluja
- uudenaikaistamalla ja yksinkertaistamalla organisaatiota ja työmenetelmiä.

Ostajan esittämä suunnitelma koskee vuosia 1997—2002, ja siinä käsitellään seuraavia seikkoja:

- a) SMC keskittyy jälleen pelkästään paikallispankkitoimintaan. Tämä merkitsee SMC:n taseen pienenemistä 2 910 miljoonalla frangilla eli 12,6 prosentilla vuoden 1997 taseeseen verrattuna. Tähän päästään lopettamalla koko Soficim-tytärpankin toiminta (5 prosenttia vuoden 1997 taseesta), luopumalla kiinteistöalan yrittäjille tarjotusta tukitoiminnasta (2 prosenttia vuoden 1997 taseesta), lopettamalla muu kiinteistötoiminta (3 prosenttia vuoden 1997 taseesta), lopettamalla riskipääomatoiminta (0,7 prosenttia

vuoden 1997 taseesta), myymällä GP Banque ja lopettamalla lainananto julkisyhteisöille.

- b) Ostaja vastaa sosiaalisuunnitelman soveltamisesta aiheutuvista noin [...] (*) miljoonan frangin kustannuksista. Suunnitelman avulla henkilöstökuluissa säästetään vuoteen 1997 verrattuna 28 prosenttia vuoteen 2002 mennessä. Työntekijöiden määräksi vuonna 2002 ennakoitaan [...] (*), kun määrä vuonna 1997 oli [...] (*) Tämä viimeinen sosiaa-

lisuunnitelma täydentää kahta edellä mainittua sosiaalisuunnitelmaa, joiden kokonaiskustannukset olivat 256 miljoonaa frangia ja joiden avulla henkilöstökuluissa on jo säästetty noin 10 prosenttia.

- c) Muita yleiskustannuksia kuin henkilöstökuluja vähennetään 26 prosenttia vuonna 2002 vuoteen 1997 verrattuna järjestämällä hallintoa sekä yksinkertaistamalla ja keventämällä organisaatiota.

Taulukko 3

Ostajan esittämä SMC:n liiketoimintasuunnitelma

(Miljoonaa Ranskan frangia)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Pankkitoiminnan nettotuotto	1 211	947	907	948	1 004	1 083
Henkilöstökustannukset	- 691	- 676	- 684	- 595	- 510	- 520
Erorahat	- 30	- 30	0	0	0	0
Muut yleiskustannukset ja poistot	- 437	- 390	- 347	- 342	- 338	- 325
Kustannukset yhteensä	- 1 158	- 1 096	- 1 031	- 937	- 848	- 845
Käyttökate	53	- 149	- 124	11	156	238
Käyttökerroin	95,6%	115,7%	113,7%	98,8%	84,5%	78,0%
Varaukset	- 3 153	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Tulos varausten jälkeen	- 3 100	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Rakenneuudistus suunnitelman kustannukset ⁽¹⁾	0	[...] (*)	0	0	0	0
Tulos	- 3 100	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)
Vuosien 1998, 1999 ja 2000 tulos yhteensä			- 950			
Omat varat pääomakorotuksen jälkeen	487	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)	[...] (*)

⁽¹⁾ Sosiaalisen rakenneuudistuksen kustannukset koskevat kaikkia sosiaalisuunnitelmaan liittyviä välittömiä ja välillisiä menoja.

Edellä mainituilla toimenpiteillä on määrä pysäyttää yrityksen toiminnan heikkeneminen vuonna 2000. Rakenneuudistus suunnitelman ensimmäisellä kaudella (1998—2000) tuloksen ennakoitaan heikkenevän yhä voimakkaasti: suunniteltu omaisuuserien oikaisu ja saatavien väheneminen pienentävät pankkitoiminnan nettotuottoa huomattavasti. Samaan aikaan pankin uudelleenjärjestely ja organisaation keventäminen aiheuttavat merkittäviä lisäkustannuksia. Tappioiden kokonaismäärä kaudella 1998—2000 nousee noin 950 miljoonaan frangiin.

Nämä uudet liiketappiot edellyttävät yhtä tai useampaa ostajan toteuttamaa pääomakorotusta yhteensä 950 miljoonan frangin arvosta. Ostajan toteuttamat pääomakorotukset vastaavat ainoastaan vuosina 1998—2000 odotettavissa olevia uusia liiketappioita eivätkä lisää SMC:n omien varojen määrää tuloksen jälkeen eivätkä sen koko rahoituskapasiteettia. Banque Chaix'n tarkoituksena on saada SMC:n omien varojen määrä säädetylle 4 prosentin vähimmäistasolle. Kun otetaan huomioon toiminnan keskittämiseen ja kapasiteetin supistamiseen liittyvä painotettujen saatavien kehitys, SMC:n ydinpääoma jää alle 500 frangin tasolle koko kaudella 1998—2001.

Pankin ennakoitaan olevan jälleen kannattava vuodesta 2002, jolloin sen oman pääoman tuotoksi arvioidaan noin 20 prosenttia ja ostajan sijoittaman pääoman tuotoksi noin 11 prosenttia. Nämä tulokset kuvastavat toisaalta käyttökertomien tuntuvaa kasvua, joka johtuu sosiaalisuunnitelman toteuttamisesta ja ostajayhtymän kanssa tehtävän yhteistyön synnyttämästä yhteisvaikutuksesta, toisaalta paluuta normaaliin riskien kustannusten alalla.

Tämän perusteella komissio toteaa, että mainituissa suuntaviivoissa esitetty ensimmäinen edellytys sille, että tuen katsotaan soveltuvan yhteismarkkinoille ja liittyvän yrityksen elinkelpoisuuden palauttamiseen kohtuullisessa ajassa, täyttyy.

5.3.2 Vastasuoritteet

Jotta tukitoimet eivät johda sellaisten liian vahvojen yritysten palauttamiseen markkinoille, jotka voisivat harjoittaa jälleen

epäoikeudenmukaisen aggressiivista politiikkaa, tuensaajayrityksen on rahoitettava merkittävä osa rakenneuudistuksensa kustannuksista omista varoistaan. Tässä yhteydessä on syytä pitää mielessä suuntaviivoihin sisältyvä periaate, jonka mukaan tuensaaja ei saa luovuttaa ainoastaan tilejään rasittavia tytäryhtiöitä ja toimintoja vaan sen on luovutettava myös hyvälaatuisia omaisuuseriä ja tytäryhtiöitä, jotka voivat tarjota yritykselle tarvittavat resurssit rakenneuudistuksen rahoittamiseksi ja julkisten varojen käytön minimoimiseksi, mikä vähentää näin ollen uuden tuen tarpeen ehdottomasti välttämättömään ja velvoittaa yrityksen osallistumaan merkittävässä määrin rakenneuudistuksensa kustannuksiin.

SMC:n taseen loppusumma on supistunut jatkuvasti vuodesta 1992. Se oli 24 597 miljoonaa frangia vuonna 1992 ja 23 149 miljoonaa frangia vuonna 1997, joten lasku oli 16 prosenttia. Lasku johtui pääasiassa lainasaamisten vähentämisestä, mikä kuvastaa antolainaustoiminnan vähenemistä (laskua 18,9 prosenttia vuosina 1994—1997), ja PBS-tytäryhtiön toiminnan asteittaisesta supistamisesta johtuvasta vuokraustoiminnan laskusta 40 prosentilla.

Supistuminen johtuu kuitenkin osittain yksinkertaisesti huonosta liikkeenjohdosta.

Ne lisätoimet, joihin SMC oli sitoutunut, ja yksityisen ostajan esittämä suunnitelma sisältävät kolmenlaisia myöhemmin toteutettavia vastasuoritteita:

- i) Viisi toiminta-aluetta lakkautetaan välittömästi ja lopullisesti
  - lakkautetaan Soficim, joka on yksi Ranskan viimeisistä kiinteistölainojen myöntämiseen suoraan omalle asiakaskunnalle (erotuksena vähittäispankkitoiminnan asiakkaista) erikoistuneista pankeista,
  - luovutaan GP Banquesta, joka on SMC:n kehityksen edistäjä kansainvälisellä tasolla,
  - lopetetaan kiinteistövuokraustoiminta, joka on keskittynyt luovutettavaan PBS-tytäryhtiöön,
  - lopetetaan luotonanto paikallishallintoalueille ja luovutaan arvopaperisalkusta,
  - lopetetaan riskipääomatoiminta, jota on harjoitettu useiden erikoistuneiden tytäryhtiöiden kautta.

Tämä merkitsee SMC:n taseen pienenemistä vielä 2 910 miljoonalla frangilla eli 12,6 prosentilla vuoden 1997 taseeseen ja 10 prosenttia vuoden 1997 pankkitoiminnan nettotulokseen verrattuna.

- ii) Vähittäispankkitoiminnan supistaminen

SMC:n pankkitoiminnan nettotuloksen odotetaan laskevan kahdessa vuodessa, vuosina 1998 ja 1999, noin 25 prosenttia verrattuna vuonna 1997 saavutettuun tasoon, joka puolestaan oli 15 prosenttia alhaisempi kuin vuoden 1996 taso. Samana aikana asiakas- ja arvopaperisalkkuoperaatioiden kokonaismäärä vähenee samassa suhteessa. Tämä vähittäispankkitoiminnan supistuminen johtuu toimista, jotka toteutetaan vapaaehtoisesti toisaalta luotonannon vakauttamisen, toisaalta ostajan suunnitelmaan sisältyvien asiakaskunnan kohdentamisvaihtoehtojen yhteydessä.

- iii) Erikoistuneen rahoitus- ja hallintoasiantuntemuksen ulkoistaminen

SMC aikoo luopua vähittäispankkitoiminnan alalla erikoistuneista tuotantopalveluista, etenkin

- arvopapereiden tallettamisesta
- kolmansien osapuolten lukuun tapahtuvasta omaisuudenhoidosta: SMC ei tuota enää itse asiakkaille markkinoitavia rahoitustuotteita, joiden kokonaismäärä oli yli 5,5 miljardia frangia 31 päivänä joulukuuta 1997
- rahoituksen välitys- ja rahoitusmarkkinatoiminnasta
- sekkien käsittelystä.

Edellä SMC:n elinkelpoisuuden ja vaadittujen vastasuoritteiden arvioinnin yhteydessä, erityisesti 5.3.2.i) kohdassa esitetyt seikat huomioon ottaen komissio katsoo, että rakenneuudistustukia koskevissa suuntaviivoissa määrätty edellytys, jonka mukaan kilpailun sopimaton vääristyminen on estettävä, täyttyy tässä tapauksessa.

5.3.3 Muut edellytykset

Komissio katsoo, että myös muiden edellytysten on täyttyttävä rakenneuudistustukia koskevien suuntaviivojen mukaisesti.

Periaate, jonka mukaan tuki on rajattava vain ehdottomasti välttämättömään, velvoittaa valvomaan ensinnäkin, että SMC:n omat varat riittävät säädettyjen velvoitteiden täyttämiseksi, ja toisaalta, ettei niiden taso ylitä ehdottomasti välttämätöntä tasoa. Tässä yhteydessä komissio huomauttaa, että valtion toteuttama pääomankorotus vastaa osakkeenomistajan velvollisuutta noudattaa omien varojen vähimmäistasoa koskevia sääntöjä, jos osakkeenomistaja ei päättää asettaa pankkia selvitystilaan. Ostajalle on jätetty mahdollisuus toteuttaa SMC:n toi-

mintojen luonteen ja arvopaperisalkun vuoksi tarpeelliseksi katsomansa ylimääräinen pääomankorotus, joten voidaan todeta, että kyseisten valtiontukien jälkeen SMC:n pääomankorotusten taso ei ole omiaan vahvistamaan SMC:tä enempää kuin sen rakenneuudistuksen vuoksi on välttämätöntä.

Rakenneuudistustukia koskevien suuntaviivojen mukaan on estettävä se, että SMC voisi käyttää hyväkseen mahdollisuutta tappiontasaukseen siirtämällä pääomankorotuksilla jo katettuja verotustappioita tuleville vuosille.

Lisäksi on valvottava, että rakenneuudistussuunnitelma toteutetaan moitteettomasti. Tätä varten Ranskan viranomaisten on toimitettava komissiolle kertomus kuuden kuukauden välein komission päätöksen päiväyksestä lukien aina siihen asti, kun rakenneuudistussuunnitelmassa esitetyt sitoumukset on täytetty.

6. PÄÄTELMÄT

Sekä vuosien 1993, 1994, 1995 ja 1997 osalta toteutut 5 868 miljoonan frangin suuruiset pääomankorotukset että 423 miljoonan frangin takaus sisältävät perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Koska tilintarkastustoimiston 23 miljoonaksi frangiksi arvioiman veroriskin täsmällisestä määrästä ei ole varmuutta, riskin kattamiseen tarkoitettun takauksen arvossa on syytä ottaa huomioon +/- 10 prosentin vaihteluväli. Näin ollen hyväksytyyn valtiontuen arvioitu enimmäismäärä on 6 303,3 miljoonaa frangia.

Toimenpiteitä on tarkasteltu perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan perusteella sen selvittämiseksi, voidaanko ne katsoa yhteismarkkinoille soveltuviksi. Edellä esitetyn perusteella voidaan katsoa, että SMC:lle myönnettyt tuet täyttävät vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää tukea koskevissa suuntaviivoissa määrätyt edellytykset. Näin ollen kyseisille tuille voidaan myöntää poikkeus perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 1 kohdassa määrätystä kiellosta, koska niiden voidaan katsoa soveltuvan yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan määräysten mukaisesti.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tukitoimenpiteet, jotka Ranska on myöntänyt Société Marseillaise de Crédit -yhtiölle (jäljempänä 'SMC') 5 868 miljoonan frangin suuruisen pääomankorotusten sekä 423 miljoonan frangin takauksen muodossa, ovat perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Niiden katsotaan soveltuvan yhteismarkkinoille ja olevan ETA-sopimuksen mukaisia EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla, 2 artiklassa mainituin edellytyksin. Hyväksytyyn tuen enimmäismäärä on 6 303,3 miljoonaa frangia.

2 artikla

1) Ranskan on vahvistettava, että yritys toteuttaa komissiolle esitetyn rakenneuudistussuunnitelman kokonaisuudessaan, esitetyt toimitusten supistukset mukaan luettuina.

Ranskan on esitettävä komissiolle kuuden kuukauden välein yksityiskohtainen kertomus, johon sisältyvät kaikki tiedot, joita komissio tarvitsee voidakseen valvoa rakenneuudistusohjelman toteuttamista ja moitteetonta edistymistä.

2) Ranskan on estettävä se, että SMC voisi käyttää hyväkseen mahdollisuutta tappiontasaukseen siirtämällä pääomankorotuksella jo katettuja verotustappioita tuleville vuosille.

3 artikla

Ranskan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 14 päivänä lokakuuta 1998.

Komission puolesta
Karel VAN MIERT
Komission jäsen

KOMISSION PÄÄTÖS,**tehty 14 päivänä lokakuuta 1998,****Espanjan myöntämästä tuesta Magefesa-yhtymälle ja sen seuraajille***(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 3211)***(Ainoastaan espanjankielinen teksti on todistusvoimainen)****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

(1999/509/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen ja erityisesti sen 92 artiklan sekä 93 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan,

on edellä mainittujen säädösten mukaisesti kehottanut niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

I MENETTELY

Komissio, joka helmikuussa 1997 vastaanotti seitsemän valitusta, päätti 16 päivänä heinäkuuta 1997 aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn, joka koski Magefesa-yhtymälle ja sen seuraajille vuodesta 1989 lähtien myönnettyä tukea. Komissio teki vuonna 1989 talouksineitä valmistavalle Magefesalle myönnettävää tukea koskevan kielteisen päätöksen 91/1/ETY⁽¹⁾.

Samalla komissio pyysi Espanjan hallitukselta yksityiskohtaisia tietoja Magefesa-yhtymälle ja sen seuraajille myönnetyn yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperinnästä sekä kyseisen yhtiön nykyisestä rakenteesta ja sen oikeudellisesta ja taloudellisesta asemasta.

Komissio pyysi Espanjan hallitusta EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti 6 päivänä elokuuta 1997 päivätyllä kirjeellä esittämään huomautuksensa kuukauden kuluessa. Muille jäsenvaltioille ja niille, joiden etua asia koskee, ilmoitettiin EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamisesta *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*⁽²⁾ ja niitä kehoitettiin esittämään huomautuksensa.

Espanjan viranomaiset vastasivat ilmoitukseen menettelyn aloittamisesta 12 päivänä marraskuuta 1997 päivätyllä kirjeellä, jossa he esittivät huomautuksensa ja asiaa koskevia tietoja.

⁽¹⁾ EYVL L 5, 8.1.1991, s. 18.

⁽²⁾ EYVL C 330, 1.11.1997, s. 2.

Kaksi kilpailijaa ja Industrias Domésticas SA:n (jäljempänä 'Indosa') ammattiyhdistykset esittivät huomautuksensa 28 päivänä marraskuuta 1998 päivätyillä kirjeillä. Nämä toimitettiin edelleen Espanjan viranomaisille 17 ja 23 päivänä joulukuuta 1997 sekä 9 päivänä tammikuuta 1998 päivätyillä kirjeillä, jotta viranomaiset voisivat esittää näihin liittyvät huomautuksensa. Espanjan viranomaiset eivät esittäneet huomautuksia.

Indosan vuonna 1989 yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todettua tukea sekä uutta tukea saaneen yrityksen konkurssipesän hoitaja esitti huomautuksensa 27 päivänä marraskuuta 1997 päivätyllä kirjeellä. Espanjan hallitus liitti tämän kirjeen 24 päivänä huhtikuuta 1998 päivätyyn, jäljempänä mainittuun kirjeeseensä.

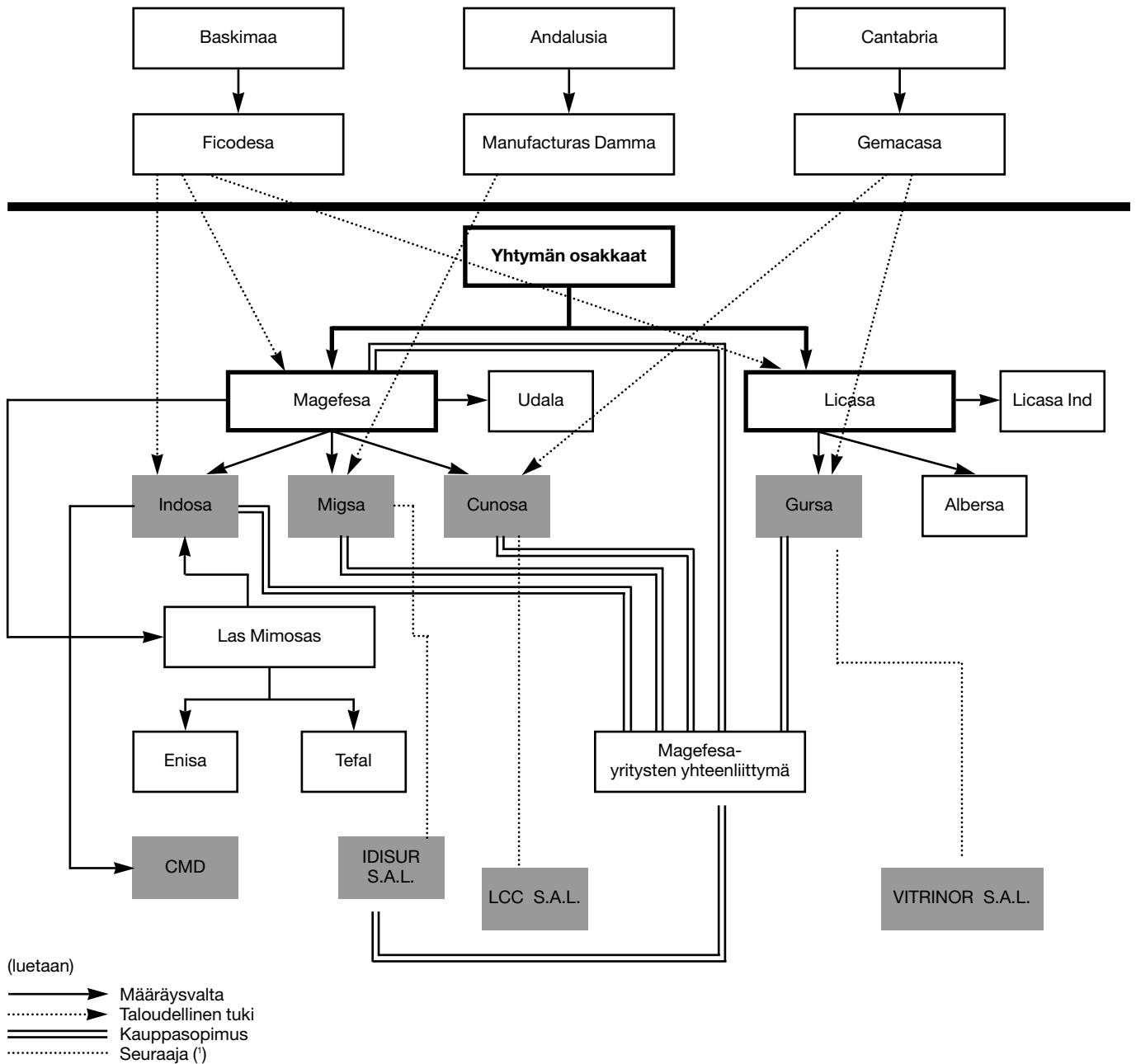
Koska komission mielestä menettelyn alkaessa oli edelleen olemassa kysymyksiä, joita Espanjan hallitus ei vastauksessaan selvittänyt, lähetettiin Espanjan hallitukselle lisätietopyyntö 24 päivänä helmikuuta 1998 päivätyllä kirjeellä. Espanjan viranomaiset toimittivat edellä mainitulla 24 päivänä huhtikuuta 1998 päivätyllä kirjeellä moniosaisen asiakirjan, joka sisälsi toimitettua tietoa tukevia liitteitä.

II YHTYMÄN RAKENNE

Magefesa-yhtymä⁽³⁾ ja sen seuraajayhtymät valmistavat taloustavaroita, kuten painekattiloita, paistinpannuja ja aterimia ruostumattomasta teräksestä. Yhtiön rakenne selviää seuraavasta kaaviosta:

- ⁽³⁾ — Magefesa-yhtymä, johon kuuluvat emoyritys Manufacturas Generales de Ferrería SA:n (jäljempänä 'Magefesa'), teollisuusyhtiöt Cubertera del Norte SA (jäljempänä 'Cunosa'), Manufacturas Inoxidables Gibraltar SA (jäljempänä 'Migsa'), Indosa, investigación y Desarrollo Udala SA sekä yhtiö Las Mimosas SA (jäljempänä 'Inlamisa'), jonka kautta Magefesa osallistui Edificios y Naves Industrialesin (jäljempänä 'Enisa') ja Tefal Española SA:n toimintaan;
- Holding-yhtiö Licasa, joka omistaa La Industrial Cuchillería Alavesa SA:n, Licasa Patrimonial SA:n, Manufacturas Gur SA:n (jäljempänä 'Gursa'), Alberdi Hermanos SA:n (jäljempänä 'Albersa') ja Licasa Industrial SA:n;
- useat yhtiön yhtiöt (Magefesa, Cunosa, Gursa, Migsa, Indosa) muodostivat myös kaupallisen yhteenliittymän, Agrupación de Empresas 'Magefesa', jonka kautta ne ostivat raaka-aineensa ja järjestivät tuotteidensa markkinoinnin.

Huom

(¹) Tässä päätöksessä 'seuraajilla' tarkoitetaan (ilman oikeusseuraamuksia) Migsan, Cunosan ja Gursan entisten työntekijöiden perustamia yrityksiä, jotka toimivat samoissa tiloissa, käyttävät samoja koneita ja valmistavat samanmerkkisiä tuotteita kuin edeltäjänsä.

Joulukuussa 1985 autonomiset aluehallinnot, joiden alueella Magefesa-yhtymän yritykset toimivat, perustivat seuraavat kolme väliyhtiötä, joiden oli tarkoitus ohjata vuonna 1989 yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen käyttöä:

- autonomisen aluehallinnon määräysvaltaan kuuluva Manufacturas Damma, SA (jäljempänä 'Manufacturas Damma') Andalusiassa,
- autonomisen aluehallinnon määräysvaltaan kuuluva Gestión de Magefesa SA (jäljempänä 'Gemacasa') Cantabriassa,

— Fiducias de la cocina y derivados, SA (jäljempänä 'Ficodesa') Baskimaassa, joka on yksityinen, vaikkakin erikoissopimuksen perusteella Baskimaan autonomisen aluehallinnon määräysvaltaan kuuluva yhtiö.

Nämä yhtiöt valvoivat tuen käyttöä ja toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa varmistaen samalla Magefesa-yhtiöiden toiminnan jatkumisen estämällä velkojia ulosmittaamasta saatavaan yrityksen rahoitusvaroista ja sen kiinteästä omaisuudesta. Tätä tarkoitusta varten väliyhtiöt tekivät keskenään sopimuksia, joiden perusteella ne markkinoivat aiemmin yksittäisiltä yrityksiltä saadun Magefesan koko tuotannon ja samalla hallinnoivat

teollisuusyritysten tarvitsemia varoja, raaka-aineita ja puolivalmisteita.

Valitusten toimitusajankohtana vuonna 1997 eräät Magefesan yritykset oli asetettu konkurssiin (Magefesa, Indosa, Cunosa) ja toisten toiminta oli keskeytetty (Migsa, Gursa). Lisäksi Indosan konkurssipesän hoitaja perusti marraskuussa 1994 Indosa Derio, S.L.:n, joka on hiljattain muutettu Compañía de Menaje Doméstico, S.L.:ksi (jäljempänä 'CMD'), tarkoituksena mahdollistaa Indosan tuotannon jatkaminen. Magefesa-yhtymän neljä toimivaa yritystä (Indosa, Migsa, Cunosa ja Gursa) työllistivät yli 800 työntekijää vuoteen 1993 asti.

Indosa työllistää nykyään 330 henkilöä ja sen liikevaihto oli vuonna 1997 noin 3 000 miljoonaa Espanjan pesetaa. Se on yhtymän ainoa vielä toimintaa harjoittava yritys. Sen tuotanto keskittyy painekattiloiden ja keittoastioiden valmistukseen.

Osa Cunosan (konkurssissa), Migsan ja Gursan (toiminta keskeytetty) entisistä työntekijöistä perusti La Compañía de Cubiertos, S.A.L:n (jäljempänä 'LCC'), Idisur, S.A.L:n (jäljempänä 'IDISUR') ja Vitrinor, S.A.L:n (jäljempänä 'Vitrinor')⁽⁴⁾.

Magefesa-yhtymä lakkautettiin 29 päivänä lokakuuta 1996.

Väliyhtiöistä Ficodesa asetettiin konkurssiin vuonna 1995, Gemacasa ja Manufacturas Damma ovat keskeyttäneet toimintansa.

III TUET

Komissio on päättänyt aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn seuraavista syistä:

- Magefesa-yhtymän ja sen seuraajien verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamatta jättäminen,
- Indosan tuotannon jatkaminen vuonna 1994 tehdystä konkurssista huolimatta sekä tämän verotuksellisten ja sosiaaliturvaan liittyvien velvoitteiden laiminlyöminen,
- Baskimaan hallituksen aikomus myöntää Indosalle 804 miljoonan Espanjan pesetan takaus, jolla katettaisiin

⁽⁴⁾ S.A.L. on lyhenne sanoista Sociedad Anónima Laboral, henkilökunnan perustama osakeyhtiö. LCC, Idisur ja Vitrinor perustettiin 9 päivänä kesäkuuta 1994, 22 päivänä huhtikuuta 1993 ja 27 päivänä maaliskuuta 1995. Idisur teki 1 päivänä lokakuuta 1993 liiketoimintaa koskevan sopimuksen Magefesa-yhtymän kanssa.

tilapäisluotto, joka otettaisiin ennen kuin yritys saisi vastavan määrän tukea Fondo de Garantía Salarialilta (jäljempänä 'FOGASA')⁽⁵⁾ ja työministeriöltä,

- Fogasan ja työministeriön suorittamat tai aiotut tukimaksut Magefesa-yhtymän yrityksille.

Komissio otti huomioon EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaista menettelyä aloittaessaan, että vuonna 1989 yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettuja tukia ei ole ilmeisesti peritty takaisin. Komissio muistutti, että jokaisen tuen soveltuvuus on riippuvainen seuraavien päätöksessä 91/1/ETY yhteismarkkinoille soveltumattomiksi todettujen tukien takaisinperimisestä:

- Fogasan myöntämä tavallisista markkinaehdoista poikkeava 2 085 miljoonan Espanjan pesetan laina, jolla maksettiin korvauksia toimintasuunnitelman perusteella irtisanotuille työntekijöille,
- yhteensä 1 580 miljoonan Espanjan pesetan takaukset lainoille (972 miljoonaa Baskimaan aluehallinnolta, 512 miljoonaa Cantabrian aluehallinnolta, 96 miljoonaa Andalusian aluehallinnolta)⁽⁶⁾,
- yhteensä 1 094 miljoonan Espanjan pesetan tuet, joita ei tarvitse maksaa takaisin (803 miljoonaa Baskimaan aluehallinnolta, 262 miljoonaa Cantabrian aluehallinnolta ja 29 miljoonaa⁽⁷⁾ Andalusian aluehallinnolta)⁽⁸⁾,

⁽⁵⁾ Säädetty kuninkaallisessa päätöksessä 505/1985 6 päivänä maaliskuuta.

⁽⁶⁾ Lainojen takaukset: i) Baskimaan aluehallinnolta 972 miljoonaa Espanjan pesetaa, myönnetty 11 päivänä kesäkuuta tehdyn päätöksen 150/1985 perusteella seuraavasti: 300 miljoonan takaus, myönnetty 21 päivänä tammikuuta 1986 suoraan Indosalle; 672 miljoonan takaus, myönnetty 3 päivänä kesäkuuta 1986 Ficodesalle, käytettäväksi Magefesa- ja Licasa-alayhtymien Baskimaassa sijaitsevilla yrityksillä; ii) Cantabrian alueviranomaisten maaliskuussa 1986 myöntämä, 512 miljoonan Espanjan pesetan takaus Gemacasalle, käytettäväksi yrityksissä Cunosa ja Gursa, iii) *Sociedad para la Promoción y Reconversión Industrial de Andalucía*:n (Soprea, nykyään *Instituto de Fomento Andalucía*) 14 päivänä helmikuuta 1986 sekä 5 päivänä helmikuuta 1987 myönnetty 96 miljoonan Espanjan pesetan suuruinen takaus Manufacturas Dammalle, käytettäväksi yrityksessä Migsa.

⁽⁷⁾ Päätöksessä 91/1/ETY ja päätöksessä menettelyn aloittamisesta mainittu 39 miljoonan Espanjan pesetan summa on korjattu Espanjan viranomaisten toimittamien asiakirjojen perusteella.

⁽⁸⁾ Avustukset: i) Baskimaan aluehallinnon 3 päivänä kesäkuuta 1986 myöntämä 803 miljoonan avustus Ficodesalle, käytettäväksi Baskimaassa toimivien Magefesa- ja Licasa-alayhtymiin kuuluvissa yrityksissä, 11 päivänä kesäkuuta tehdyn päätöksen 150/1985 perusteella; ii) Cantabrian aluehallinnon lokakuussa 1986 myöntämä 262 miljoonan tuki Gemacasalle, käytettäväksi yrityksissä Cunosa ja Gursa; iii) Andalusian aluehallinnon 29 päivänä toukokuuta 1987 myöntämä, päätökseen 92/1987 perustuva tuki Manufacturas Dammalle, Migsan uudistukseen tarkoitettujen sosiaalimaksujen tukemiseksi.

— yhteensä 9 miljonnan Espanjan pesetan korkotukilaina.

Espanjan hallitusta sekä Baskimaan, Cantabrian ja Andalusian aluehallintoja pyydettiin perimään yhteismarkkinoille soveltumaton tuki takaisin seuraavasti:

- muuttamalla Fogasan myöntämä tavallisista markkinaehdoista poikkeava 2 085 miljoonan Espanjan pesetan laina markkinaehtoiseksi tai poistamalla lainaan sisältyvä tukiosuus mitätöimällä se tai muilla sopivilla toimenpiteillä,
- perumalla lainoihin liittyvät 1 580 miljoonan Espanjan pesetan takaukset,
- perimällä takaisin 1 094 miljoonan Espanjan pesetan tuki.

IV HUOMAUTUKSET NIILTÄ, JOITA ASIA KOSKEE

Ne, joiden etua asia koskee, toimittivat seuraavat huomautukset:

- yksi kilpailijoista korosti, että Vitrinor, Gursan entisten työntekijöiden perustama yhtiö, käytti Gursan toimitiloja suorittamatta minkäänlaista vastikemaksua,
- toinen kilpailija ilmoitti, että: i) laitonta tukea ei ole peritty takaisin; ii) Indosa ei ole maksanut veroja eikä sosiaaliturvamaksuja päätöksen 91/1/ETY tekemisen jälkeen; iii) Magefesan tuotteita myytiin 33 prosenttia alemmilla hinnoilla kuin kilpailijoiden tuotteita; iv) kaikki tämä oli valtion ja autonomisten alueiden viranomaisten nimittämien konkurssipesän hoitajien sallimaa,
- ammattiyhdistysten edustajat ilmoittivat Fogasan toimenpiteiden olevan työntekijöiden eikä yrityksen hyväksi. Samalla he ilmoittivat komissiolle työntekijöiden perustaneen eläkerahaston omilla varoillaan.

Indosan konkurssipesän hoitaja, joka oli saanut vuonna 1989 yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todettua tukea sekä uutta tukea, toimitti huomautuksensa 27 päivänä marraskuuta 1997 päivätyllä kirjeellä. Nämä huomautukset liitettiin Espanjan hallituksen 24 päivänä huhtikuuta 1998 päivätyyn kirjeeseen, jota käsitellään VI luvussa.

V ESPANJAN VASTAUS ILMOITUKSEEN MENETTELYN ALOITTAMISESTA

a) Vuonna 1989 myönnetyn yhteismarkkinoille soveltumattoman tuen takaisinperintä

Päätöksessä 91/1/ETY soveltumattomaksi todetun tuen takaisinperimisestä voidaan todeta seuraavaa:

Fogasan myöntämä 2 085 miljoonan Espanjan pesetan suuruinen ja markkinaehdoista poikkeava laina päätettiin vuonna 1990 muuttaa markkinaehtoiseksi. Koska yritykset eivät kuitenkaan noudattaneet ehtoja⁽⁹⁾, Fogasa aloitti pakkoperinnän, joka johti Magefesa-yhtymän tavaramerkkien takavarikointiin.

Vuonna 1990 Espanjan valtioneuvostoa (Consejo de Estado) pyydettiin selittämään, miten Espanja aikoi soveltaa päätöstä 91/1/ETY Baskimaan, Cantabrian ja Andalusian aluehallintojen myöntämien 1 508 miljoonan Espanjan pesetan suuruisen lainatakauksien ja 1 104 miljoonan Espanjan pesetan suuruisen tukien, joita ei tarvitse maksaa takaisin, takaisinmaksun osalta.

Kyseinen neuvosto määräsi autonomiset aluehallinnot mitätöimään takaukset välittömästi ja perimään ne takaisin tuen saajilta. Tukien, joita ei tarvitse maksaa takaisin, osalta autonomiset aluehallinnot määrättiin mitätöimään niiden myöntämistä koskeva päätös ja perimään jo myönnettyt tuet takaisin.

Autonomiset aluehallinnot toimivat seuraavalla tavalla:

- Baskimaan aluehallinto: lainojen takauksia ei peritty välittömästi takaisin, kuten valtioneuvosto oli suositellut, vaan vuosina 1989—1993 perittiin yhteensä 1 365 717 623 Espanjan pesetaa (pääoma ja korot). Hallinnon takaisinmaksuvaatimusten osoittauduttua tuloksettomiksi se aloitti pakkoperinnän (välitön täytäntöönpano), joka ei myöskään tuottanut tulosta. Maaliskuussa 1994 Baskimaan aluehallinto päätti kumota päätöksen, jolla myönnettiin tukia, joita

⁽⁹⁾ Kuten tämän jakson kohdassa b) selvitetään, markkinaehdoista poikkeava laina myönnettiin niin sanotun "takaisinmaksusopimuksen" (acuerdo de devolución) perusteella. Fogasa, joka oli lainojen ryhtynyt ajamaan työntekijöiden oikeuksia velkojarityksiä vastaan, päätti voimassa olevan lainsäädännön perusteella olla panematta takaisinperintää välittömästi täytäntöön, vaan tehdä samanlainen "takaisinmaksusopimus".

ei tarvitse maksaa takaisin – siis runsaat neljä vuotta päätöksen 91/1/ETY jälkeen. Ficodesalle toimitettiin 25 päivänä tammikuuta 1995 maksuvaatimus, mutta yritys oli jo asetettu konkurssiin (19 päivästä tammikuuta 1995 lähtien).

Molemmat perimättömät saavat (lainan takaukset ja avustukset) liitettiin Ficodesan velkaluetteloon. Espanjan viranomaiset eivät ilmoittaneet komissiolle näiden lainojen välisestä etuoikeusjärjestyksestä. Koska kyse on julkisista veloista, ne on Espanjan lainsäädännön mukaan asetettava samalle sijalle muiden julkisten velkojen kanssa.

— Andalusiassa aluehallinto: Manufacturas Damman omistava El Instituto de Fomento de Andalucía (jäljempänä 'IFA'), pantuaan 96 miljoonan Espanjan pesetan suuruisen lainan takauksen täytäntöön ja vaadittuaan tuloksetta takauksia Manufacturas Dammalta takaisin, julisti 17 päivänä kesäkuuta 1993 kyseisen lainan perimättömäksi. Autonominen hallinto ilmoitti aloittaneensa 21 päivänä marraskuuta 1990 menettelyn tukien, joita ei tarvitse maksaa takaisin, myöntämistä koskevan päätöksen kumoamiseksi; tätä menettelyä ei kuitenkaan jatkettu, sillä Manufacturas Dammalla ei ollut jakokelpoisia varoja.

— Cantabrian aluehallinto: Lainatakauksia ei peritty takaisin välittömästi valtioneuvoston määräyksen mukaisesti, vaan vuosina 1994—1995. Espanjan viranomaiset eivät ole toimittaneet yksityiskohtaista tietoa avustusten takaisinperinnästä ja huomauttavat ainoastaan ettei Cunosalla ja Gursalla ollut jakokelpoisia varoja. Tästä syystä kaikki Gemacasan tuen takaisinmaksua koskevat vaatimukset ovat jääneet tuloksettomiksi. Espanjan viranomaiset eivät ole selittäneet, miksi Gemacasa tai autonominen hallinto eivät ole liittäneet myönnettyä soveltumatonta tukea konkurssipesän velkaluetteloon.

b) Päätöksen 91/1/ETY jälkeen myönnettyt uudet tuet

FOGASAn ja työ- ja sosiaaliministeriön myöntämät tuet

Espanjan viranomaiset ilmoittivat Fogasan olevan rahasto, joka yrityksen joutuessa selvitystilaan tai konkurssiin maksaa korvauksia työntekijöille ja ajaa lain nojalla heidän oikeuksiaan, kuitenkin vain laillisten vaatimusten osalta. Tämä tarkoittaa, että Fogasa voi aloittaa yritystä vastaan oikeusmenettelyn, joka tähtää työntekijöille suoritettavien maksujen perimiseen. Fogasa

voi vaihtoehtoisesti välittömän oikeusmenettelyn sijaan tehdä "takaisinmaksusopimuksen", jonka allekirjoittaminen johtaa asiassa aloitetun oikeusmenettelyn lykkäämiseen. Espanjan viranomaisten mukaan näin on erityisesti tapauksessa, jossa maksut työntekijöille suoritetaan ennen jokaisen tapauksen yksityiskohtaista, asiakirjoihin perustuvaa tutkimista. Päätös takaisinmaksusopimuksen tekemisestä tehdään joka tapauksessa erikseen. Sopimuksen tekemisestä tehdyn päätöksen täytyy taata "velallisen sijaisen tehokkuus, liiketoiminnan jatkuvuus ja työpaikkojen turvaaminen" (kuninkaallisen päätöksen 505/1985 32 artikla). Sopimuksen tekoon tarvittavat säännöt ja ehdot on vahvistettu 20 päivänä elokuuta 1985 tehdyssä ministeriön päätöksessä.

Espanjan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan Fogasa ja Magefesa-yhtymä eivät ole tehneet takaisinmaksusopimusta, joka olisi päätöksessä 91/1/ETY mainittujen soveltumattomaksi todettujen sopimusten kaltainen ja joka sisältäisi markkinaehdoista poikkeavia takaisinmaksuehtoja.

Työ- ja sosiaaliministeriön Indosan irtisanotuille työntekijöille myöntämän poikkeuksellisen tuen osalta Espanjan hallitus ilmoitti, että 437 571 733 Espanjan pesetaa maksettiin 5 päivänä maaliskuuta 1997, jotta Indosan 120 työntekijälle työsuhteen päättyessä maksettavat työttömyyskorvaukset ja eläkkeet voitaisiin hoitaa asianmukaisesti.

Jatkuva verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamatta jättäminen

Espanjan viranomaiset toimittivat tietoja verojen ja sosiaaliturvamaksujen määrästä, joita Indosa, Cunosa ja Magefesa eivät ole maksaneet vuodesta 1989 lähtien eli sekä ennen että jälkeen niiden konkurssiin asettamisen. Biskajan veroviranomaisille Indosan konkurssiin asettamisen jälkeen maksettavista veroista ei ole toimitettu tietoja. Tämän lisäksi viranomaiset ilmoittivat valtion vero- ja sosiaaliturvaviranomaisten soveltamista toimenpiteistä, jotka liittyvät Gursaan ja Migsaan, joiden toiminta on keskeytetty. Viranomaiset selittivät myös, ettei vastuu Gursan ja Migsan veloista siirtynyt niiden seuraajille Vitri-norille ja Idisurille, koska uudet yritykset oli perustettu oikeudellisesti vanhoista yrityksistä riippumattomiksi ja perustajat olivat irtisanottuja työntekijöitä.

Muille yrityksille myönnettyt tuet

Andalusiassa aluehallinto toimitti tiedot Idisurin saamista aluetuista.

VI ESPANJAN VIRANOMAISTEN MENETTELYN AIKANA
TOIMITTAMAT LISÄTIEDOT JA VASTAUKSET

Komissio pyysi 24 päivänä helmikuuta 1998 päivätyllä kirjeellä lisätietoja seuraavista asioista:

- Komissio pyysi luettelon konkurssiin asetettujen yritysten (Magefesa, Indosa, Cunosa) velkojista, heidän saatavistaan ja näiden etuoikeusjärjestyksestä.
- Toimintansa keskeyttäneiden yritysten (Migsa ja Gursa) tapauksessa selityksen siitä, miksi johto ei asettanut näitä yrityksiä konkurssiin niiden maksukyvyttömyydestä huolimatta. Samalla pyydettiin selvitystä menettelytavasta, jota käytettiin siirrettäessä kyseisten yritysten varoja henkilökunnan perustamiin uusiin yrityksiin (Idisur ja Vitrinor).
- Selitystä siitä, miksi konkurssipesän hoitajat, joista kaksi olivat sosiaaliturvaviranomaisten ja Biskajan veroviranomaisten nimittämiä, olivat sallineet Indosan toiminnan jatkumisen konkurssista huolimatta. Komissio pyysi todistetta oikeuden päätöksestä tai velkojien sopimuksesta, jolla olisi hyväksytty toiminnan jatkuminen. Lisäksi pyydettiin tietoja konkurssinjälkeisestä velkaantumisesta valtiolle sekä alueellisille veroviranomaisille ja sosiaaliturvaviranomaisille.
- Tietoja Espanjan viranomaisilta entisten työntekijöiden Gursan ja Migsan varoilla perustamille Vitrinorille ja Idisurille mahdollisesti myönnettyistä tuista.

Espanjan viranomaiset toimittivat 24 päivänä huhtikuuta 1998 kysymyksiä selvittävän laajan asiakirjan liiteineen.

a) **Vuonna 1989 yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen takaisin periminen**

Andalusian ja Cantabrian aluehallinnot olivat sitä mieltä, että kyseinen tuki olisi perittävä takaisin väliyhtiöiltä eli Manufacturas Dammalta (Andalusia) ja Gemacasalta (Cantabria), sillä ne olivat virallisesti tuen ja takausten saajia. Espanjan hallituksen mukaan Gemacasa oli toimintaohjelman täytäntöönpanon aikana myöntänyt Cunosalle ja Gursalle tarkemmin määriteltäviä tukia, joiden takaisinperimisestä luovuttiin yritysten kriittisen tilan takia. Manufacturas Damma, Migsan velkoja, oli Espanjan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan myyty symbolisella 1:llä Espanjan pesetalla jälkimmäiselle kesäkuussa 1993, mikä merkitsee luopumista yhteismarkkinoille soveltu-

mattoman tuen takaisinperimisestä. Andalusian autonominen aluehallinto selitti, ettei Manufacturas Dammaa ole asetettu konkurssiin, koska heidän mielestään ei ollut sopivaa, että aloitteen tekisi yhtiön ainoa osakas.

Baskimaan aluehallinnon myöntämistä tuista ei saatu uutta tietoa.

b) **Päätöksen 91/1/ETY jälkeen myönnetty uusi tuki**

Fogasan ja työ- ja sosiaaliministeriön suorittamat maksut

Espanjan viranomaiset toimittivat luettelon Fogasan suorittamista maksuista Indosan, Cunosan, Migsan ja Gursan työntekijöille sekä vahvistuksen työ- ja sosiaaliministeriön suorittamista maksuista Indosan työntekijöille.

(ESP)

Indosa	416 455 625
Gursa	612 972 521
Cunosa	81 813 513
Migsa	198 413 068

Valitusten mukaan Indosa olisi pyytänyt uutta tukea Fogasalta ja työ- ja sosiaaliministeriöltä ja Baskimaan aluehallinnon oli tarkoitus myöntää miljardin pesetan takaus rahoja odoteltaessa otettavaan tilapäisluottoon. Espanjan hallitus on vahvistanut Indosan neuvotelleen syyskuussa 1996 Baskimaan viranomaisten kanssa 120 työntekijän varhaiseläkkeiden rahoittamisesta. Baskimaan aluehallinto päätti kuitenkin olla myöntämättä 804 miljoonan Espanjan pesetan takausta EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen vuoksi, jossa komissio muistuttaa Espanjan viranomaisia 93 artiklan 3 kohdan lykkäävästä vaikutuksesta.

Työ- ja sosiaaliministeriön toimenpiteiden vuoksi Baskimaan aluehallinto hyväksyi 9 päivänä elokuuta 1996 Indosan 120 työntekijän työsopimuksen irtisanomisen. Työministeriö myönsi 18 päivänä marraskuuta 1996 poikkeuksellisen tuen työttömyyskorvaus- ja varhaiseläkemaksujen kattamiseksi. Tämä perustui 5 päivänä huhtikuuta 1995 tehtyyn ministeriön päätökseen (Orden Ministerial), joka koski työntekijöiden sosiaalisia hätätilanteita. Tarkoituksena oli taata työntekijöille: i) suurin mahdollinen työttömyystuki työsopimuksen irtisanomista seuraavan 24 kuukauden aikana ja ii) taloudellisesti parhaimmalla mahdollisella tavalla turvattu varhaiseläke. Irtisano-

tuille Indosan työntekijöille maksettiin 5 päivänä maaliskuuta 1997 437 471 733 miljoonaa Espanjan pesetaa. Espanjan viranomaiset korostivat maksun tapahtuneen erityisen turvattomassa asemassa olevien työntekijöiden hyväksi.

Verojen ja sosiaaliturvamaksujen jatkuva maksamatta jättäminen

Espanjan hallitus esitti Indosan ja Cunoson velkojaluettelon ja ilmoitti maksamattomien verojen ja sosiaaliturvamaksujen summan. Kyse on seuraavista summista:

Konkurssiin asetettujen yritysten velat

(milj. ESP)

	Sosiaaliturvaviranomaiset	Valtion veroviranomaiset	Alueveroviranomaiset
INDOSA ⁽¹⁾	4 602	210	1 898
CUNOSA	1 772	790	—

⁽¹⁾ Seuraavassa kappaleessa käsitellään Indosan konkurssiin asettamisen jälkeen syntyneitä velkakysymyksiä.

Kokonaissumma: 9 272 miljoonaa Espanjan pesetaa.

Migsan ja Gursan maksamattomat verot ja sosiaaliturvamaksut:

Toimintansa keskeyttäneiden yritysten velat

(milj. ESP)

	Sosiaaliturvaviranomaiset	Valtion veroviranomaiset
Migsa	586	ei ilmoitettu ⁽¹⁾
Gursa	2 767	525

⁽¹⁾ Tämä summa ei sisällä Migsan velkoja valtiolle. Espanjan viranomaisten 12 päivänä marraskuuta 1997 päivätyn kirjeen mukaan tätä summaa ei huomioida automaattisessa veronmaksujärjestelmässä (Sistema Informático de Recaudación) sen maksamattomaksi julistamisen vuoksi.

Toimintansa keskeyttäneiden yritysten velkojen kokonaissumma: 3 878 miljoonaa Espanjan pesetaa.

Konkurssissa olevien tai toimintansa keskeyttäneiden yritysten velkojen kokonaissumma on 13 150 miljoonaa Espanjan pesetaa, joka vastaa 78,82 miljoonaa ecua ⁽¹⁰⁾.

Espanjan viranomaisten mukaan syy, miksi he vastoin tavannomaisen velkojan tapoja eivät vaatineet Migsan ja Gursan asettamista konkurssiin, on se, että viranomaiset eivät voi aloittaa menettelyä vain muodollisten syiden perusteella konkurssime-

nettelyn pitkän kestoajan ja suurten kustannusten vuoksi. Menettely aloitetaan ainoastaan, jos on olemassa todellinen mahdollisuus periä velat yhtiöltä. Lisäksi he korostivat aloittaneensa sekä Migsan että Gursan osalta välittömän täytäntöönpanomenettelyn, joka jäi tuloksettomaksi jakokelpoisten varojen puuttuessa.

Espanjan viranomaiset toimittivat lisäksi tietoa Indosan ja Cunoson suhteen aloitetusta täytäntöönpanomenettelystä, ennen kuin näiden työntekijät olivat vaatineet yrityksen asettamista konkurssiin.

Idisurin ja Vitrinorin perustamisen osalta Espanjan viranomaiset ilmoittivat Migsan ja Gursan omistavan edelleen toimitilat ja vuokranneen nämä uusille, entisten työntekijöiden perustamille yrityksille.

Indosan konkurssiin asettamisen jälkeen maksamatta jätetyt verot ja sosiaaliturvamaksut

Seuraavia julkisia saatavia vaaditaan konkurssimenettelyssä:

(ESP)

Sosiaaliturvaviranomaiset	4 602 668 983
Kunnan veroviranomaiset	1 596 191 052
Fogasa	413 935 458
Valtion veroviranomaiset	134 102 630
Baskimaan aluehallinto	2 800 200
Yhteensä	6 749 698 323

Indosan konkurssimenettelyn ⁽¹¹⁾ aikana todetuista lainoista yli puolet sisältyy 40,17 miljoonan ecun kokonaissummaan. Espanjan viranomaiset eivät ole ilmoittaneet näiden vaatimusten etuoikeusjärjestystä.

EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aikana Espanjan hallitus ei ole toimittanut minikäänlaista oikeuden päätöstä toiminnan jatkamisesta konkurssista huolimatta. Espanjan viranomaiset toimittivat kuitenkin 30 päivänä tammikuuta 1995 Indosan velkojen kokouksessa tehdyn pöytäkirjan, jossa toiminnan jatkamiselle myönnetään lupa.

Vaikka konkurssia haettaessa tuomioistuinta pyydettiin nimenomaisesti antamaan lupa Indosan teollisen toiminnan jatkamiseen, tuomioistuimen 19 päivänä heinäkuuta 1994 antamaan tuomioon ei kuitenkaan sisällynyt tämántapaista päätöstä.

⁽¹¹⁾ Kokonaissumma on 12 439 688 347 Espanjan pesetaa eli 74,56 miljoonaa ecua. Tähän summaan ei sisälly vuonna 1989 Indosalle myönnetty ja yhteismarkkinoille soveltamattomaksi todettu tuki.

⁽¹⁰⁾ Summat on ilmoitettu ecuina havainnollistamisen vuoksi (1 ECU = 166,822 Espanjan pesetaa)

Kuusi kuukautta myöhemmin, 30 päivänä tammikuuta 1995, velkojat kutsuttiin koolle, jotta he nimeäisivät konkurssipesän hoitajat. Sosiaaliturvaviranomaiset ja Biskajan veroviranomainen nimesivät kaksi Espanjan lain vaatimasta kolmesta pesänhoitajasta, muut velkojat nimesivät kolmannen pesänhoitajan. Nämä kolme pesänhoitajaa valittiin äänestämällä. Äänestyksen jälkeen konkurssia vaatineen osapuolen edustaja pyysi velkojia antamaan lausuntonsa teollisen toiminnan jatkamisesta. Pöytäkirjan mukaan ainoastaan Fogasa ja Derion⁽¹²⁾ kunnallishallinto kannattivat toiminnan jatkamista. Kukaan ei vastustanut. Pöytäkirjasta ei ilmene sosiaaliviranomaisen eikä valtion tai kunnan veroviranomaisen vastustaneen päätöstä, vaikka heillä olisi vaatimustensa suuruuden perusteella ollut tarpeeksi ääniä estääkseen Indosan toiminnan jatkaminen.

Konkurssiin asettamisen (19 päivänä heinäkuuta 1994) ja huhtikuun 1997 välisenä aikana maksamattomien sosiaaliturvamaksujen summa nousi 1 282 117 590 Espanjan pesetaan. Komission pyynnöstä huolimatta Espanjan viranomaiset eivät ilmoittaneet Biskajan kunnallisveroviranomaiselle muodostuneen verovelan määrää kyseiseltä ajanjaksolta.

Espanjan viranomaiset ilmoittivat Indosan maksaneen veroja ja sosiaaliturvamaksuja toukokuusta 1997 lähtien.

Muille yrityksille myönnetty tuki

Espanjan viranomaiset ilmoittivat, ettei Vitrinor saanut tukea ja toimittivat uuden luettelon Idisurille myönnettyistä valtiontuista.

Idisurin erikoislaatuisen tapauksen vuoksi, jossa ainakin osa tuista on myönnetty komission hyväksymistä aluetukiohjelmista, tämä päätös ei koske näitä tukia, vaan niitä käsitellään myöhemmin.

VII OIKEUDELLINEN ARVIO

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrätään, että jollei perustamissopimuksessa toisin määrätä, tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu yhteismarkkinoille siltä osin, kun se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Magefesa-yhtymän tarjoamista tuotteista käydään kauppaa jäsenvaltioiden välillä ja tuottajat kilpailevat keskenään. Lisäksi yhtymä toimi aikaisemmin yhteismarkkinoilla ja kuului Espanjan tärkeimpiin tuottajiin tällä alalla.

Indosan vuoden 1996 alussa esittämän rakenneuudistussuunnitelman mukaan Magefesan vuonna 1990 tuottamilla painekattiloilla oli 39 prosentin ja keittoastioilla 37 prosentin osuus Espanjan markkinoilla. Vuonna 1994 samojen tuotteiden markkinaosuus oli 23 ja 13 prosenttia.

Ennen konkurssia tai yritystoiminnan pysäyttämistä ruostumattomasta teräksestä valmistettujen keittiö- ja taloustarvikkeiden (paitsi pöytäastioiden) ja ruostumattomasta teräksestä valmistettujen ruokailuvälineiden (CN-koodit 7323 93 90, 8215 20 10) liikevaihto yhteisössä oli vuonna 1990 251,6 ja 38,6 miljoonaa ecua, vuonna 1992 281,6 ja 38,9 miljoonaa ecua. Espanja ilmoitti muiden jäsenvaltioiden kanssa käydyn kaupan liikevaihdoksi vuonna 1990 17,9 ja 3,2 miljoonaa ecua, vuonna 1992 17,7 ja 2,6 miljoonaa ecua.

Indosan konkurssiin asettamisen jälkeen vuonna 1994 ruostumattomasta teräksestä valmistettujen keittiö- ja taloustarvikkeiden (paitsi pöytäastioiden) (CN-koodi 7323 93 90) liikevaihto nousi 181,3 miljoonaan ecuun. Samana vuonna Espanja ilmoitti muiden jäsenvaltioiden kanssa käydyn kaupan liikevaihdoksi 16,7 miljoonaa ecua. Vuonna 1997 samojen tuotteiden kaupan määrä yhteisössä oli 230,6 miljoonaa ecua. Samana vuonna Espanja ilmoitti muiden jäsenvaltioiden kanssa käydyn kaupan liikevaihdoksi 17,5 miljoonaa ecua.

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaan jokainen kyseisessä artiklassa esitettyä kuvausta vastaava tuki on yhteismarkkinoille soveltumaton. EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa luetellaan yhteismarkkinoille soveltuvat tuet. Tuen soveltuvuus yhteismarkkinoille on tutkittava yhteisön eikä jäsenvaltion tasolla. Yhteismarkkinoiden moitteettoman toiminnan ja EY:n perustamissopimuksen 3 artiklan g kohdassa mainitun tavoitteen huomioon ottaen, EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa mainitut poikkeukset on tulkittava erittäin tarkasti tukiohjelmista ja yksittäisiä avustuksista pääätettäessä.

Poikkeuksia voidaan soveltaa ainoastaan silloin, kun komissio katsoo, että pelkät markkinavoimat eivät riitä ohjaamaan tuensaajia toimimaan siten, että EY:n perustamissopimuksessa tarkoitetut tavoitteet täytyisivät. Mikäli edellä mainittuja poikkeuksia sovelletaan tapauksissa, jotka eivät vastaa edellä mainittuja tavoitteita ja joissa tuki ei ole tarpeen niiden saavuttamiseksi, merkitsee sellaisen edun myöntämistä tiettyjen jäsenvaltioiden teollisuuden aloille tai yrityksille, joka vahvistaisi niiden taloudellista tilaa ja muuttaisi jäsenvaltioiden välisen kaupan edellytyksiä vääristäen kilpailua ilman, että sitä voitaisiin perustella EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuilla yhteiseen etuun liittyvillä syillä.

a) Vuonna 1989 soveltumattomaksi todetun tuen takaisinperiminen

Kuten menettelyä aloitettaessa todettiin, vuonna 1989 päätöksessä 91/1/ETY yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun

⁽¹²⁾ Derio (Biskaja) on kunta, jonne Indosa on sijoittautunut.

tuen takaisinperintää koskeva tarkastelu on asianmukaista samoille yritykselle myönnettyä uutta tukea tutkittaessa. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on 15 päivänä toukokuuta 1997 asiassa C-355/95 P, Textilwerke Deggendorf GmbH vastaan komissio ja Saksa⁽¹³⁾, antamassaan tuomiossa todennut, että komissio voi uuden tuen soveltuvuutta arvioidessaan ottaa huomioon uuden tuen sekä aikaisemmin myönnetyn laittoman ja takaisin maksamattoman tuen kilpailua vääristävän yhteisvai-
kutuksen.

Fogasan myöntämä 2 085 miljoonan Espanjan pesetan markkinaehdoista poikkeava laina päätettiin muuttaa vuonna 1990 markkinaehtoiseksi. Koska yritykset eivät silti noudattaneet ehtoja, Fogasa aloitti pakkoperinnän, joka johti Magefesa-yhtymän tavaramerkkien takavarikointiin.

Tarkasteltaessa Baskimaan, Cantabrian ja Andalusian aluehallintojen myöntämiä 1 580 miljoonan Espanjan pesetan lainataukauksia ja 1 104 miljoonan Espanjan pesetan tukia, joita ei tarvitse maksaa takaisin, koskevia kysymyksiä Espanjan viranomaiset ovat ilmoittaneet seuraavaa:

— *Baskimaan autonominen aluehallinto*: Ensimmäinen, 300 miljoonan Espanjan pesetan takaus myönnettiin Indosalle 21 päivänä tammikuuta 1996. Toinen 672 miljoonan Espanjan pesetan takaus myönnettiin Ficodesalle 3 päivänä kesäkuuta 1986 käytettäväksi Indosassa ja muissa Magefesa-yhtymän Baskimaassa sijaitsevilla yrityksillä. Ilman näitä takauksia Indosa ja muut yritykset olisivat joutuneet lopettamaan toimintansa, koska niiden tila teki toiminnan jatkamiseen tarvittavan lainan saamisen mahdottomaksi. Magefesa-yhtymälle myönnettyistä 803 miljoonan Espanjan pesetan tuista on muistettava, että sen oli tarkoitus korvata niiden avulla osa palkoista ja korvauksista, joita Fogasa ei ollut maksanut työntekijöille, sillä ne olivat ylittäneet korvausten normaalin ylärajan. Näin ollen ei tuettu Ficodesaa vaan Indosaa ja muita yrityksiä. Komission mielestä päätöksen 91/1/ETY säännöksiä ei panna täytäntöön pelkästään liittämällä 2 168 717 623 Espanjan pesetan summa Ficodesan velkaluetteloon. Ensisijaisesti on korostettava autonomisen itsehallinnon hidasta toimintaa lainataukauksen perumisessa tukien takaisinperinnässä. Toiseksi on huomioitava, että liittämällä lainat ainoastaan Ficodesan, muttei Indosan tai muiden Baskimaassa sijaitsevien Magefesa-yhtymän yritysten velkaluetteloon, Baskimaan aluehallinto on toiminut ikään kuin Ficodesa olisi ainoa soveltumattomasta tuesta hyötyvä osapuoli ja kyseisen tuen takaisinmaksaminen koskisi vain sitä. Todellisuudessa Ficodesa oli pelkkä väliyhtiö vailla tuotantoa, joka perustettiin ainoastaan välittämään Baskimaan aluehallinnon myöntämää tukea Indosalle ja muille Baskimaassa sijaitseville Magefesa-yhtymän yrityksille.

Edellä mainitun perusteella voidaan päätellä, ettei Baskimaan aluehallinnon myöntämien tukien takaisinperimistä

ole toteutettu tehokkaasti, koska kyseistä tukea ei ole vaadittu takaisin siitä hyötyneiltä yrityksiltä.

— *Andalusian autonominen aluehallinto*: Manufacturas Damma oli pelkkä väliyhtiö vailla tuotantoa, joka perustettiin ainoastaan välittämään Andalusian aluehallinnon myöntämää tukea Migsalle, autonomisen aluehallinnon alueella sijaitsevalle Magefesa-yhtymän teollisuusyritykselle. Yhteensä 29 miljoonan Espanjan pesetan suuruiset tuet, joita ei tarvitse maksaa takaisin, antoivat Migsalle mahdollisuuden maksaa osan irtisanotuille työntekijöille maksamatta jääneistä palkoista ja korvauksista. Näin ollen helpotettiin Migsan eikä Manufacturas Damman kustannuksia. Toisaalta ilman 96 miljoonan Espanjan pesetan lainataukauksia Migsa olisi joutunut lopettamaan toimintansa, sillä sen taloudellinen tilanne teki sen toiminnan jatkamiseen tarvittavan lainan saamisen mahdottomaksi. Andalusian aluehallinnon toteuttamista toimenpiteistä huolimatta päätöksessä 91/1/ETY asetetut vaatimukset eivät komission mielestä toteudu. Komissio ei ole myöskään samaa mieltä Espanjan hallituksen kanssa, jonka mukaan soveltumaton tuki myönnettiin Manufacturas Dammalle eikä Migsalle ja siksi tuen takaisin maksaminen koskee ainoastaan Manufactures Dammaa.

Edellä mainitun perusteella voidaan päätellä, että Andalusian aluehallinnon myöntämien tukien takaisinperintää ei ole todellisuudessa toteutettu, koska kyseistä tukea ei ole vaadittu takaisin siitä hyötyneiltä yrityksiltä.

— *Cantabrian autonominen aluehallinto*: Samoista syistä kuin Baskimaan ja Andalusian aluehallintojen tapauksessa, voidaan tässäkin päätellä, ettei Cantabrian aluehallinnon myöntämien tukien takaisinperimistä ole tosiasiallisesti toteutettu, koska kyseistä tukea ei ole vaadittu takaisin siitä hyötyneiltä yrityksiltä.

Asiassa *Deggendorf* annetun tuomion perusteella oli asianmukaista tarkastella vuonna 1989 tehdyssä päätöksessä 91/1/ETY yhteismarkkinoille soveltumattomaksi todetun tuen takaisinperintää ennen samoille yrityksille myönnetyn uuden tuen tutkimista.

b) Päätöksen 91/1/ETY jälkeen myönnetty uusi tuki

Fogasan vuosina 1989—1998 Indosan, Cunosan, Migsan ja Gursan työntekijöille suorittamat maksut ja työ- ja sosiaaliministeriön Indosan työntekijöille suorittamat maksut

Fogasa oli maksukyvyttömän yrityksen seuraaja lain nojalla ja suoritti tällä perusteella maksut. Fogasan toimenpiteet koskevat yleisesti ja automaattisesti, ilman toimialakohtaisia rajoituksia kaikkia sääöksissä asetetut edellytykset täyttäviä työntekijöitä.

⁽¹³⁾ Kok. 1997, S. I-2549.

Espanjan viranomaiset ovat myös ilmoittaneet, etteivät Fogasa ja Magefesa-yhtymä ole tehneet päätöksessä 91/1/ETY mainitun soveltumattomaksi todetun sopimuksen kaltaista "takaisinmaksusopimusta", jossa määrättäisiin yleisistä markkinaehdoista poikkeavasta lainasta.

Poikkeukselliset tuet, jotka työministeriö oli myöntänyt irtisanotuille työntekijöille, ovat komissiolle toimitettujen tietojen mukaan valtion toimenpide, jolla pyritään takaamaan mahdollisimman asianmukainen työttömyysturva. Sitä paitsi tämä päätös tehtiin Indosan työntekijöiden irtisanomisen jälkeen ja sen tarkoituksena oli antaa työntekijöille sosiaaliturva, joka täydensi yrityksen lainsäädännön nojalla maksamaa sosiaaliturvaa. Näin ollen tuki ei hyödyttänyt yritystä eikä siis ole Indosalle myönnettyä tukea vaan työntekijöiden sosiaaliseen asemaan positiivisesti vaikuttava poikkeuksellinen tuki.

Komission tarkastelussa ei ole ilmennyt, että näihin toimenpiteisiin sisältyisi tukea.

Jatkuva verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamatta jättäminen

Espanjan viranomaisten toimittamista tiedoista ilmenee, että Magefesa-yhtymä on vuodesta 1989 ja jo sitäkin edeltävänä aikana systemaattisesti laiminlyönyt velvollisuuksiaan veroviranomaisia ja sosiaaliviranomaisia kohtaan, vaikka viranomaiset olisivat voineet aloittaa oikeudelliset toimenpiteet (takavariokointi ja välitön pakkoperintä).

Indosa ja Cunosa asetettiin konkurssiin työntekijöiden vaatimuksesta. Julkisten velkojien vaateiden liittäminen Magefesan, Indosan ja Cunosan velkaluetteloon oli Espanjan lainsäädännön mukaan sopivin toimenpide, jolla voitaisiin turvata edes osittainen velkojen takaisinmaksu sosiaaliturvaviranomaisille sekä valtiollisen ja kunnan veroviranomaiselle. Cunosan realisointimenettely on käynnissä. Espanjan viranomaiset ovat esittäneet asiakirjoja todisteeksi siitä, että CMD (Indosan haaraliike) ja LCC (Cunosan seuraajayritys) maksavat veroja ja sosiaaliturvamaksuja.

Valtion veroviranomainen ja sosiaaliviranomainen totesivat velkojen perimisen Migsan ja Gursan osalta mahdottomaksi, lukuun ottamatta Gursan verovelkoja valtiolle. Kummassakaan tapauksessa konkurssia ei ollut vaadittu. Osa Migsan ja Gursan entisistä työntekijöistä perusti uudet yritykset, Idisurin 22 päivänä huhtikuuta 1993 ja Vitrinorin 27 päivänä maaliskuuta 1995. Uudet yritykset tekivät sopimukset edeltäjiensä kanssa koneiden ja toimitilojen käytöstä. Espanjan viranomaiset ovat osoittaneet, että Idisur ja Vitrinor suorittavat maksuja valtion veroviranomaiselle ja sosiaaliviranomaiselle.

Espanjan viranomaiset ilmoittivat luopuneensa konkurssimenettelyn aloittamisesta, koska siitä aiheutuvat kustannukset olisivat ylittäneet velallisen omaisuudesta huutokauppaamalla saatavat tulot. Konkurssimenettelyn aloittaminen tällaisessa tapauksessa edellyttää yksittäisten toimenpiteiden ja niistä aiheutuvien kustannusten tapauskohtaista tutkimista. Espanjan viranomaisten mukaan kyseisen tutkimuksen perusteella julkisten velkojen perimisen toteaminen mahdottomaksi oli taloudellisesti kannattavampaa kuin konkurssimenettelyn aloittaminen. Espanjan viranomaiset eivät ole kuitenkaan tähän mennessä toimittaneet eri toimenpiteistä aiheutuvia kustannuksia vertailevaa analyysia. Vaikka kustannusarvio osoittaisikin konkurssimenettelystä luopumisen edullisemmaksi, se ei muuttaisi tosiasiaa, että luopuminen mahdollisti tässä tapauksessa, jossa takavarikko ja hallinnolliset pakkokeinot olisivat Espanjan viranomaisten mukaan jääneet jakokelpoisten varojen puuttuessa tuloksettomiksi, yhtiön toiminnan jatkumisen sen huonosta tilanteesta huolimatta ja sen vapauttamisen vero- ja sosiaaliturvamaksuvelvoitteista, toisin kuin sen kilpailijat. Maksamattomien verojen ja sosiaaliturvamaksujen huomattavan suuri summa, joka on seurausta yrityksen toiminnan jatkumisesta, ylittää varmasti konkurssimenettelystä aiheutuvat kustannukset.

Komissio tutki lisäksi, pyrkivätkö julkiset velkojat toimintalaan parantamaan vero- ja sosiaaliturvamaksuvelkojen takaisinmaksamisen todennäköisyyttä. Espanjan viranomaiset eivät ole vahvistaneet oletuksen mahdollista paikkansapitävyyttä kertakaupan EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aikana. Yritystoiminnan jatkamisen seurauksena oli merkittävä vero- ja sosiaaliturvamaksuvelkojen kasvu⁽¹⁴⁾. Lisäksi Gursan ja Migsan velkojen takaisinmaksu julistettiin mahdottomaksi, poikkeuksena ainoastaan Gursan velat valtion veroviranomaiselle. Indosan ja Cunosan tapauksessa konkurssimenettely aloitettiin työntekijöiden pyynnöstä.

Mikäli Espanjan viranomaisten perustelut hyväksyttäisiin, se antaisi jokaiselle sellaiselle yritykselle, jolla ei ole jakokelpoisia varoja, eli yritykselle, jota vastaan aloitettu pakkoperintä jäisi tuloksettomaksi, mahdollisuuden jatkaa toimintaansa markkinoilla ilman vero- ja sosiaaliturvavelvoitteita siihen saakka, kunnes joku muu velkoja vaatisi sen konkurssiin asettamista.

Tämän vuoksi komissio päättelee, että vuodesta 1989 jatkuva systemaattinen vero- ja sosiaaliturvamaksujen laiminlyöminen konkurssiin asettamiseen tai toiminnan lakkauttamiseen saakka merkitsee valtion varojen siirtämistä Indosan, Cunosan, Migsan ja Gursan tukemiseksi sekä näiden yritysten kilpailuolosuhteiden parantamista, sillä ne eivät joudu suorittamaan kyseisiä maksuja, toisin kuin normaalioloissa toimivat kilpailijansa. Näin ollen kyse on EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesta tuesta.

Se seikka, että vero- ja sosiaaliviranomaiset eivät ole virallisesti luopuneet saataviensa takaisinperinnästä (niin että ne lain

⁽¹⁴⁾ Indosan konkurssipesän hoitajan 4 päivänä lokakuuta 1995 esittämän Indosan konkurssimenettelyä käsittelevän kertomuksen mukaan eräät verovelat ovat peräisin vuodelta 1982.

mukaisesti ovat edelleenkin olemassa eikä niitä ole mitätöity) merkitsee sitä, että yritykset ovat saaneet jatkaa toimintaansa laiminlyöden velvollisuutensa vero- ja sosiaaliviranomaisia kohtaan⁽¹⁵⁾. Kilpailijoilla ei samana ajanjaksona ollut vastaavia taloudellisia etuja. Espanjan viranomaisten toimittamien tietojen mukaan kyse on seuraavista summista:

(ESP)

	Sosiaaliturvaviranomaiset	Valtion veroviranomainen	Aluehallinnon veroviranomainen
Indosa	4 602 668 983	210 794 754	1 898 219 433
Cunosa	1 772 814 657	790 999 650	—
Migsa	586 934 823		—
Gursa	2 767 769 021	525 401 696	—

Migsan verovelkoja valtion veroviranomaisille ei ole ilmoitettu komissiolle. Espanjan viranomaisten on vielä määritettävä se.

Indosan konkurssiin asettamisen jälkeinen jatkuva verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamatta jättäminen

EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittaminen on antanut komissiolle mahdollisuuden osoittaa Indosan konkurssiin asettamisen (19 päivänä heinäkuuta 1994) jälkeisten ja toukokuuhun 1997 saakka jatkuvien vero- ja sosiaaliturvamaksuvelvollisuuksien laiminlyöntiä koskevien valitusten tiedot oikeiksi ja perustelluiksi. Lisäksi komissiolle oli menettelyn aikana mahdollisuus osoittaa, että kyse oli EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesta tuesta.

Voimassa olevassa Espanjan lainsäädännössä ei säädetä "toiminnan jatkamisesta" konkurssin jälkeen. Konkurssilainsäädännön erityispiirteisiin ja julkisten saatavien määrään nähden toiminnan jatkaminen ja vero- ja sosiaaliturvamaksujen jatkuva laiminlyöminen ovat vero- ja sosiaaliviranomaisten etujen vastaisia. Se johtaa automaattisesti konkurssipesän omaisuuden pienemiseen ja konkurssipesän hoitamisesta aiheutuva velka (niin sanottu konkurssipesän velka), kuten verot ja sosiaaliturvamaksutkin, ovat etuoikeusjärjestyksessä muiden velkojen vaatimusten edellä.

⁽¹⁵⁾ Julkisiamies Jacobs katsoo 24 päivänä syyskuuta 1998 asiassa C-256/97, D.M. Transport SA tekemissään päätelmissä, että "epäilemättä sosiaalimaksujen maksamatta jättämisen jatkuva ja suurpiirteinen suvaitseminen voi tietyissä olosuhteissa suoda yritykselle merkityksellisiä etuja kilpailussa ja vastata äärimmäisessä tapauksessa jopa velkojen mitätöimistä" (ei vielä julkaistu, 33 kohta epävirallinen käännös).

Espanjan hallituksen toimittamien asiakirjojen perusteella komissio päätelee, että Indosan konkurssinjälkeinen toiminta hyväksyttiin velkojen kokouksessa 30 päivänä tammikuuta 1995. Kokouksen pöytäkirjasta ei ilmene sosiaaliviranomaisten tai valtion ja alueellisten veroviranomaisten vastustaneen päätöstä. Näillä viranomaisilla, yhdessä muiden julkisten velkojen kanssa, olisi ollut saataviensa suuruuden perusteella tarpeeksi ääniä vastustaakseen Indosan toiminnan jatkumista.

Espanjan viranomaiset eivät ole selittäneet millään tavalla, miksi julkiset velkojat eivät käyttäneet oikeuttaan vastustaakseen edellä mainittua päätöstä.

Edellä esitetyn perusteella Indosan konkurssinjälkeisen toiminnan hyväksyminen voidaan lukea julkisten velkojen toiminnan ansioksi velkojen kokouksessa 30 päivänä tammikuuta 1995.

Komissio on tutkinut, johtuiko julkisten velkojen toiminta yrityksestä lisätä 6 749 698 323 Espanjan pesetan suuruisten vaatimusten takaisinmaksun todennäköisyyttä. Espanjan viranomaiset eivät ole missään vaiheessa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aikana todistaneet tätä oletusta oikeaksi. Toisaalta julkisten velkojen, erityisesti Baskimaan veroviranomaisten, tehtävänä olisi ollut asettaa toiminnan jatkuminen riippuvaiseksi siitä, että Indosa suorittaa vero- ja sosiaaliturvamaksut, ja estää täten velan kasvu, sillä he tiesivät, että Indosan toiminnan jatkuminen konkurssin jälkeen johtaisi uuteen velkaantumiseen johtuen yrityksen vaikeasta tilanteesta ja aikaisemmista verovelvoista, joiden maksamista sosiaali- tai veroviranomaiselle on vuosien ajan vältelty. Espanjan konkurssilainsäädännön erikoispiirteiden vuoksi kyseisten velkojen kasvu aiheuttaa konkurssipesän automaattisen pienemisen, sillä konkurssipesän hoitamisesta aiheutuva velka (niin sanottu konkurssipesän velka), kuten verot ja sosiaaliturvamaksut, ovat etuoikeusjärjestyksessä muiden velkojen vaatimusten edellä. Yksityinen velkoja ei olisi toiminut tavalla, joka rajoittaa hänen mahdollisuuksiaan periä saatavansa.

Julkisten velkojen toimintaan ovat vaikuttaneet muut syyt kuin valtion pyrkimys varmistaa saataviensa takaisinmaksu mahdollisimman suurelta osalta. Lisäksi maksamattomien verojen ja sosiaaliturvamaksujen huomattava suuruus osoittaa, että Indosan toiminnan jatkamisen tarkoituksena oli taloudellisen toiminnan tukeminen, joka ei olisi ollut tavanomaisissa markkinaolosuhteissa muutoin mahdollista.

Komission mielestä verojen ja sosiaaliturvamaksujen maksamatta jättäminen merkitsee valtion varojen siirtämistä Indosalle ja luo sille kilpailuedun, koska sen ei tarvitse tavanomaisissa markkinaoloissa toimivien kilpailijoidensa tavoin suorittaa kyseisiä veroja ja maksuja. Se, että edunsaaja on Indosan kon-

kurssipesä eikä alkuperäinen Indosa-yritys, ei vaikuta tähän johtopäätökseen.

Se, etteivät vero- ja sosiaaliviranomaiset virallisesti luopuneet saatavistaan (niin että ne ovat lain mukaan edellenkin voimassa olevia velkoja) ei muuta sitä tosiasiaa, että yritys pystyi jatkaamaan toimintaansa maksamatta veroja ja sosiaaliturvamaksuja⁽¹⁶⁾. Indosan kilpailijat eivät nauttineet vastaavia etuja samana aikana. Sitä paitsi konkurssiin asettamisen jälkeen vero- ja sosiaaliturvamaksujen laiminlyömisestä syntyneet velat kuuluvat konkurssipesän hallintoihin (konkurssipesän velka) ja ne voidaan Espanjan lainsäädännön mukaan periä erillisessä menettelyssä. Espanjan viranomaisten toimittamista tiedoista selviää, ettei tällaista menettelyä aloitettu, vaikka vero- ja sosiaaliturvamaksujen laiminlyömisestä aiheutuvan velan suuruus on huomattava.

Näin ollen voidaan päätellä, että Indosan maksamatta jättämät 1 282 117 590 Espanjan pesetan suuruiset sosiaaliturvamaksut, konkurssiin asettamisen (19 päivänä heinäkuuta 1994) ja huhtikuun 1997 välisenä aikana syntyneiden tarkemmin määriteltävien verovelkojen maksun laiminlyönti ja Indosan julkisten velkojen hyväksymä yritystoiminnan jatkuminen taloudellisten vakuuksien puuttumisesta huolimatta, ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea.

Biskajan veroviranomaiselle maksettavien velkojen määrää ei ilmoitettu komissiolle. Espanjan veroviranomaisten on vielä määriteltävä se.

Näin ollen todetaan, että

- Indosan, Cunosan, Migsan ja Gursan ennen konkurssiin asettamista tai yritystoiminnan keskeyttämistä, sekä
- Indosan konkurssiin asettamisen jälkeen

maksamatta jättämät verot ja sosiaaliturvamaksut ovat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea.

Myönnetty tuki ei kuulu hyväksytyihin tukiohjelmiin ja siitä olisi näin ollen pitänyt ilmoittaa erikseen EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Espanjan viranomaiset eivät ole täyttäneet tätä vaatimusta ja näin ollen tuki on myönnetty laittomasti. EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdan poikkeuksia ei voida soveltaa tässä tapauksessa, sillä tuen tavoitteet eivät täytä kyseisen määräyksen edellytyksiä. Sitä paitsi Espanjan hallitus ei ole tässä päätöksessä käsiteltävien, tuiksi määriteltyjen toimenpiteiden yhteydessä vedonnut EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohtaan.

Tarkasteltaessa EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a ja c alakohdan poikkeuksen mukaisesti taloudellisen kehityksen edistämiseen tietyillä alueilla myönnettyä tukea on muistettava, että San Roquesia (Cádiz) lukuun ottamatta, yhdelläkään alueella, jolla Indosa, Gursa ja Cunosa harjoittavat toimintaansa — Derio (Biskaja), Guriezo ja Limpias (Cantabria) — ei ole a alakohdan edellyttämää poikkeuksellisen alhaista elintasoja tai vakavaa vajaatyöllisyyttä. Siitä huolimatta, että yritykset sijaitsevat EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määritellyillä tukialueilla, kyseessä ei ole tämän artiklan mukainen alueiden taloudellista toimintaa ja kehitystä edistävä tuki, sillä se myönnettiin toimintatukena vaatimatta sijoitusten tekemistä tai työpaikkojen luomista. San Roquesissa (Cádiz) tukea ei myönnetty voimassa olevan aluetukiohjelman puitteissa. Lisäksi tukia voidaan poikkeustapauksissa myöntää EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan a alakohdan edellytyksiä vastaavilla alueilla, mikäli kyse on vaikeuksissa olevista yrityksistä ja mikäli kyseinen tuki myönnetään tarkoin määriteltyjen ehtojen mukaisesti, kuten jäljempänä selvitetään.

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa mainittuja poikkeuksia ei myöskään voida soveltaa, sillä kyse ei ole "Euroopan yhteistä etua koskevasta tärkeästä hankkeesta" tai "vakavan häiriön poistamisesta Espanjan taloudessa". Espanjan viranomaiset eivät vedonneet näihin poikkeuksiin.

EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohtaan sisältyy myös "tuen myöntämistä tietyn taloudellisen toiminnan kehityksen edistämiseksi" koskeva poikkeus. Indosalle, Cunosalle, Migsalle ja Gursalle myönnetty tuki katsotaan vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettyksi tueksi.

Tukeen ei voida soveltaa EY:n perustamissopimuksessa 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen poikkeuksien osalta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen myönnettävää valtiontukea koskevia yhteisön suuntaviivoja⁽¹⁷⁾.

Tuki ei vastaa edellä mainittujen suuntaviivojen edellytyksiä. Rakenneuudistustukiin on liitettävä toteuttamiskelpoinen rakenneuudistussuunnitelma ja se on esitettävä yksityiskohtaisesti komissiolle. Tässä tapauksessa Espanjan viranomaiset eivät ole toimittaneet todistetta siitä, että tuet olisivat osa yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseen tähtävästä rakenneuudistussuunnitelmaa. Indosan vuonna 1996 Baskimaan alueviranomaisille esittämää suunnitelmaa ei ole hyväksytty, sillä se ei muun muassa sisältänyt realistista, Indosan julkisia velkoja (kunnallisverot, sosiaaliturvamaksut jne.) koskevaa suunnitelmaa.

Indosan nykyinen positiivinen kassavirta ei vaikuta siihen tosiasiaan, että muiden kyseessä olevien yritysten tavoin Indosa on pystynyt jatkamaan toimintaansa pääasiassa vuonna 1989 myönnetyn tuen perimättä jättämisen ja vero- ja sosiaaliturva-

⁽¹⁶⁾ Katso alaviite 15.

⁽¹⁷⁾ EYVL C 368, 23.12.1994, s. 12.

maksujen laiminlyömisestä. Muussa tapauksessa Indosa olisi joutunut lopettamaan toimintansa.

Tästä johtuen komissio on sitä mieltä, että tuki on EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltumatonta eikä siihen sisälly mainitun artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamiseen vaadittavia edellytyksiä.

Todettuaan tuen yhteismarkkinoille soveltumattomaksi komissio vaatii kyseistä jäsenvaltiota perimään myönnetyn tuen takaisin⁽¹⁸⁾. Koska tämä pitää paikkansa myös tässä Indosan, Cunosan, Migsan ja Gursan hyväksi toteutettuja toimenpiteitä koskevassa päätöksessä, tuki on perittävä takaisin.

Tuki on perittävä takaisin Espanjan lainsäädännön menettelyjen ja määräysten mukaisesti ja siitä on myöntämispäivästä sen todelliseen takaisinmaksupäivään asti perittävä korkoa, joka lasketaan myöntämispäivänä Espanjassa aluetuen nettoavustusekvivalentin laskennassa käytetyn viitekoron mukaan⁽¹⁹⁾.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella kyseisiä sääntöjä on noudatettava siten, etteivät ne tee yhteisöjen lainsäädännön edellyttämää takaisinperintää käytännössä mahdottomaksi. Menettelytapoihin liittyvät tai muut toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat vaikeudet eivät vaikuta sen lainvoimaisuuteen⁽²⁰⁾.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Jatkuvasta verojen ja sosiaaliturvamaksujen laiminlyömisestä muodostuva tuki, josta hyötyivät

— Indosa ja Cunosa niiden konkurssiin asettamiseen asti;

— Migma ja Gursa niiden toiminnan keskeyttämiseen asti;

— Indosa sen konkurssiin asettamisesta lähtien toukokuuhun 1997 saakka;

on laitonta, sillä myöntäessään tukea Espanja on laiminlyönyt EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan määräysten mukaisia velvollisuuksiaan.

Tuki on EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhteismarkkinoille soveltumatonta, sillä se ei täytä kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten soveltamiselle asetettuja edellytyksiä.

2 artikla

1) Espanjan on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin 1 artiklassa tarkoitettua laittomasti myönnetyn tuen takaisinperimiseksi tuensaajilta.

2) Tuki on perittävä takaisin Espanjan lainsäädännön menettelyjen ja määräysten mukaisesti. Takaisinperittävään tukeen on lisättävä korko tuen myöntämispäivästä sen todelliseen takaisinmaksupäivään asti. Korko lasketaan Espanjan aluetukien nettoavustusekvivalentin laskennassa käytetyn viitekoron perusteella.

3 artikla

Espanjan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksi antamisesta päätöksen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

4 artikla

Tämä päätös on osoitettu Espanjan kuningaskunnalle.

Tehty Brysselissä 14 päivänä lokakuuta 1998.

Komission puolesta
Karel VAN MIERT
Komission jäsen

⁽¹⁸⁾ Komission tiedonanto EYVL C 318, 24.11.1983, s. 3. Katso myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 70/72, komissio vastaan Saksa, 12.7.1973 antama tuomio (kok. 1973, s. 813) sekä asiassa 310/85, Deufile GmbH und Co. vastaan komissio, 24.2.1987 antama tuomio (kok. 1987, s. 10).

⁽¹⁹⁾ Komission 4 päivänä maaliskuuta 1991 jäsenvaltioille lähettämä kirje SG (91) D/4577. Katso myös Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 142/87, Belgia vastaan komissio, 21.3.1990 antama tuomio (kok. 1990, s. I-959).

⁽²⁰⁾ Katso alaviitteessä 19 mainitun tuomion 58—63 kohta.